

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM EKONOMİSİ VE FİNANSİ ANABİLİM DALI**

**KREDİ KARARINI RASYONELLEŞTİRMEDE FİNANSAL
ANALİZİN ROLÜ: KUZEY IRAKTAKİ BANKALAR
ÖRNEĞİ**

Hoshmand Asaad ZRARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Dr.Öğr. Üyesi Mustafa Kenan ERKAN

ŞUBAT - 2022

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KREDİ KARARINI RASYONELLEŞTİRMEDE FİNANSAL
ANALİZİN ROLÜ: KUZEY IRAKTAKİ BANKALAR
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hoshmand Asaad ZRARI

Enstitü Anabilim Dalı : İslam Ekonomisi ve Finansı

**“Bu tez 01/02/2022 tarihinde online olarak savunulmuş olup aşağıdaki isimleri bulunan
jüri üyeleri tarafından Oyçokluğu ile kabul edilmiştir.”**

JÜRIÜYESİ	KANAATİ
Prof.Dr. Gülfen TUNA	Başarılı
Doç.Dr. Sedat DURMUŞKAYA	Başarılı
Dr.Öğr.Üyesi. Mustafa Kenan ERKAN	Başarılı

ETİK BEYAN FORMU

Enstitünüz tarafından Uygulama Esasları çerçevesinde alınan Benzerlik Raporuna göre yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının benzerlik oranının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve Etik Kurul Onayı gerektiği takdirde onay belgesini aldığımı beyan ederim.

Etik kurul onay belgesine ihtiyaç var mıdır?

Evet ☐

Hayır ☒

(Etik Kurul izni gerektiren araştırmalar aşağıdaki gibidir:

- Anket, mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme teknikleri kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen her türlü araştırmalar,
- İnsan ve hayvanların (materyal/veriler dâhil) deneysel ya da diğer bilimsel amaçlarla kullanılması,
- İnsanlar üzerinde yapılan klinik araştırmalar,
- Hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalar,
- Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince retrospektif çalışmalar.)

Hoshmand Asaad ZRARI

01/02/2022

ÖNSÖZ

Araştırmanın her bir aşamasında görüşleriyle beni destekleyen, samimiyetini her zaman hissettiren ve beni doğru yönde yönlendiren danışman hocam Dr. Öğr.Üyesi Mustafa Kenan ERKAN'a, destek ve yardımlarından ötürü teşekkürlerimi sunarım. Bu çalışmanın hayata geçirilmesi sürecinde bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım Dr. Gulderan REHİM'e, ve istatistik alanında yardımcı olan Dr. Hazhar BLBAS'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca çalışmamda desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen, bana olan güvenlerini hiç kaybetmeyen ailemi özellikle benim için çok değerli annem ve babama bol bol teşekkür ederim.

Hoshmand Asaad ZRARI

01/02/2022

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	vi
ŞEKİL LİSTESİ	vii
TABLO LİSTESİ.....	viii
ÖZET	ix
ABSTRACT	x

GİRİŞ.....	1
------------	---

BÖLÜM 1: FİNANSAL ANALİZ VE BANKA KREDİ KARARINI

RASYONELLEŞTİRMEDEKİ ROLÜ	4
1.1. Finansal Analiz.....	4
1.2. Finansal Analizin Tanımı	5
1.3. Finansal Analizin Amacı	6
1.4. Finansal Analizin Önemi	6
1.5. Finansal Analizde Kullanılan Mali Tablolar	7
1.5.1. Bilanço.....	8
1.5.2. Gelir Tablosu	9
1.5.3. Nakit Akış Tablosu.....	10
1.5.3.1. Nakit Akış Tablosu Hazırlama Yöntemleri	10
1.5.4. Öz Kaynak Değişim Tablosu.....	12
1.6. Mali Analizden Yararlanan Taraflar.....	12
1.6.1. İç Taraflar	12
1.6.1.1. Şirket Yönetimi.....	12
1.6.1.2. Hissedarlar	13
1.6.1.3. Şirket Çalışanları	13
1.6.2. Dış Taraflar.....	13
1.6.2.1. Alacaklılar.....	13
1.6.2.2. Tedarikçiler.....	13
1.6.2.3. Müşteriler.....	14
1.6.2.4. Denetim Organları	14
1.6.2.5. Vergi Dairesi.....	14

1.7. Finansal Analiz Adımları.....	14
1.7.1. Analizin Amacını.....	14
1.7.2. Veri Toplama.....	15
1.7.3. Verileri Sınıflandırma.....	15
1.7.4. Karşılaştırma Aşaması.....	15
1.7.5. Sonuç Aşaması	15
1.8. Finansal Analiz İçin Gerekli Bilgi Kaynakları	15
1.8.1. İç Kaynaklar	15
1.8.2. Dış Kaynaklar	16
1.9. Finansal Analizin Türleri.....	16
1.9.1. Finansal Analizin Kapsamına Göre Sınıflandırılması	16
1.9.1.1. Statik Analiz	16
1.9.1.2. Dinamik Analiz.....	16
1.9.2. Finansal Analizin Amacına Göre Sınıflandırılması	17
1.9.2.1. Yönetim Analizleri	17
1.9.2.2. Kredi Analizleri	17
1.9.2.3. Yatırım Analizleri.....	17
1.9.3. Finansal Analizin Analizi Yapanın Durumuna Göre Mali Analiz Sınıflandırılması	18
1.9.3.1. İç Analiz.....	18
1.9.3.2. Dış Analiz	18
1.10. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler (Yöntemler)	18
1.10.1. Karşılaştırmalı (Yatay) Analiz	18
1.10.2. Yüzde Yöntemi ile (Dikey) Analiz.....	20
1.10.3. Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analiz.....	21
1.10.4. Oran (Rasyo) Analizi.....	23
1.10.4.1. Likidite Oranlar	23
1.10.4.2. Karlılık Oranları.....	25
1.10.4.3. Finansal Yapı (Kaldıraç) Oranları	27
1.10.4.4. Faaliyet Oranları	28
1.11. Finansal Analizin Kullanımları	30
1.11.1. Kredi Analizi	30

1.11.2. Yatırım Analizi.....	30
1.11.3. Birleşme ve Satın Alması Analizi	30
1.11.4. Finansal Planlama.....	30
1.11.5. Performans Değerlendirme Analizi	31
1.11.6. Finansal Kontrol	31
BÖLÜM 2: BANKA KREDİSİ VE TEMİNAT KABULU.....	32
2.1. Banka Kredisi ve Teminat Kabulü	32
2.2. Banka Kredisi	33
2.3. Banka Kredisinin Önemi	33
2.4. Kredinin Unsurları.....	33
2.4.1. Vade Unsuru	33
2.4.2. Güven Unsuru.....	34
2.4.3. Risk Unsuru	34
2.4.4. Gelir Unsuru	34
2.5. Kredi Türleri.....	34
2.5.1. Niteliklerine Göre Krediler.....	34
2.5.1.1. Nakdi Krediler	34
2.5.1.2. Gayrinakdi Krediler	35
2.5.2. Kullanım Amacına Göre Krediler	35
2.5.2.1. Yatırım Kredileri	35
2.5.2.2. Donatım Kredileri.....	35
2.5.2.3. İşletme Kredileri	35
2.5.2.4. Üretim Kredileri.....	36
2.5.3. Vadelerine Göre Krediler	36
2.5.3.1. Kısa Vadeli Krediler	36
2.5.3.2. Orta Vadeli Krediler	36
2.5.3.3. Uzun Vadeli Krediler.....	36
2.5.4. Kredi Teminatlarına Göre Krediler	36
2.5.4.1. Teminatlı Krediler	36
2.5.4.2. Teminatsız Krediler	37
2.6. Banka Kredisi Verme Kararını Etkileyen Faktörler	37
2.6.1. Müşteriye Özel Faktörler.....	37

2.6.1.1. Müşteri Kişiliği.....	37
2.6.1.2. Sermaye	38
2.6.1.3. Müşteri Kapasitesi	38
2.6.1.4. Müşterinin Bankaya Sunabileceği Garantiler	38
2.6.1.5. Müşteriyi Çevreleyen Ekonomik veya Politik Koşullar	39
2.6.1.6. Müşterinin Pazardaki Konumu	39
2.6.2. Ticari Bankaya Özgü Faktörler	39
2.6.3. Finansman (Kredi) İmkânı ile İlgili Faktörler	40
2.6.3.1. Kredinin Amacı	40
2.6.3.2. Kredinin Süresi	40
2.6.3.3. Ödeme Şekli.....	40
2.6.3.4. Kredi Miktarı	40
2.7. Banka Kredi Görevlisi Tarafından Karşılanması Gereken Özellikler.....	40
2.8. Kredi Süreci.....	41
2.8.1. Müşteri Kredi Talebi	41
2.8.2. Mali Tabloların Analizi ve İstihbarat	41
2.8.3. Kredi Teklifi ve Değerlendirmesi.....	41
2.8.4. Garantiler	42
2.8.5. Kredi Kullandırma.....	42
2.8.6. Kredi İzleme	42
2.8.7. Kredinin Kapanması	42
2.9. Kredi Teminatları ve Teminat Mektupları	43
2.10. Banka Garantilerinin Tanımı	44
2.11. Bankalar Tarafından Kabul Edilen Teminat Türleri	44
2.11.1. Maddi Teminatlar	44
2.11.2. Kişisel Teminatlar	45
2.12. Banka Kredi Riski ve Şüpheli Borç.....	45
BÖLÜM 3: BULGULAR VE SONUÇLAR.....	47
3.1. Veri Toplama ve Yanıt Oranı	47
3.2. Tanımlayıcı İstatistikler.....	47
3.3. Enstrüman Güvenilirlik Testi	51
3.4. Korelasyon ve Regresyon.....	52

3.5. Bağımsız Örnek T Testi ve Tek Yönlü ANOVA	54
3.6. Araştırma Soruları	56
SONUÇ	57
KAYNAKÇA.....	59
EKLER	65
ÖZGEÇMİŞ	69

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ABD	: Ana Bilim Dalı
B.T.	: Bilanço Tablosu
BIST	: Borsa İstanbul
ESBF	: Ekonomik, Siyasi Koşullar Ve Banka İle İlgili Faktörler
FVÖK	: Faiz ve Vergi Öncesi Kar
G.T.	: Gelir Tablosu
İETT	: İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri Genel Müdürlüğü
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
KBY	: Kredi Başvurusu Yapan
KKR	: Kredi Kararının Rasyonelleştirilmesi
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
KVB	: Kısa Vadeli Borçlar
R²	: R Kare
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
UVB	: Uzun Vadeli Borçlar
VÖK	: Vergi Öncesi Kar

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: İşletme ile İlgili İstenen Finansal Bilgiler.....	48
Şekil 2: İşletme ile İlgili İstenen Mali Tablolar	49
Şekil 3: Kredi Kararı Vermek İçin Kullanılan Oranlar	50

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Bilanço	9
Tablo 2: Gelir Tablosu.....	9
Tablo 3: Nakit Akış Tablosu Faaliyetleri	10
Tablo 4: Direkt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu.....	11
Tablo 5: İndirekt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu	11
Tablo 6: Öz Kaynak Değişim Tablosu	12
Tablo 7: X İşletmenin 2019-2020 Bilançosu.....	19
Tablo 8: X İşletmenin 31.12.2020 Bilançosu	20
Tablo 9: X İşletmenin 31.12.2020 Gelir Tablosu	21
Tablo 10: X İşletmenin Bilançosu	22
Tablo 11: X İşletme Bilançosunun Eğilim Yüzdeleri.....	22
Tablo 12: X Firmanın Gelir Tablosu	22
Tablo 13: X İşletme Gelir Tablosunun Eğilim Yüzdesi	23
Tablo 14: Demografik Anket için Tanımlayıcı İstatistikler	47
Tablo 15: Tüm Değişkenler İçin Ölçümlerin Güvenilirliği	51
Tablo 16: KBY, ESBF ve KKR Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Matrisi.....	52
Tablo 17: Bağımsız Değişken KBY ile bağımlı Değişken KKR Arasındaki Basit Regresyon Analizi	53
Tablo 18: Bağımsız Değişkenler (ESBF) ve Bağımlı Değişken (KKR) Arasında Basit Regresyon Analizi	53
Tablo 19: Bağımsız Değişkenler ve Bağımlı Değişken Arasında Bağımsız Örneklem T Testi.....	54
Tablo 20: Eğitim Düzeyi ile Hem Bağımsız Hem De Bağımlı Değişken Arasında Tek Yönlü ANOVA	55
Tablo 21: Çoklu Karşılaştırması Bağımsız Değişken (KBY) İçin Tukey HSD Kullanılarak	55

ÖZET	
Başlık: Kredi Kararını Rasyonelleştirmede Finansal Analizin Rolü Kuzey Irak'taki Bankalar Örneği	
Yazar: Hoshmand Asaad ZRARI	
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Kenan ERKAN	
Kabul Tarihi: 01/02/2022	Sayfa Sayısı: x (ön kısım) + 65 (tez) + 4 (ek)
Dünyanın zamanla gelişmesi bireylerin ve firmaların da finansal ihtiyaçlarının artmasına neden olmaktadır. Bireyler ve firmalar, söz konusu finansal ihtiyaçların karşılanabilmesi için finansal kuruluşlara başvururlar. Finansal ihtiyaçlarının giderilmesi için finansal kuruluşlara yapılan taleplerin çoğu kredi şeklinde olmaktadır. Çalışmanın temel amacı; Finansal kuruluşlardan olan bankaların, yapılan kredi taleplerini değerlendirirken, kredi kararlarını rasyonelleştirmek için bir araç olarak finansal analize ne ölçüde güvendiklerini belirlemektir. Çalışmada örneklem olarak, Kuzey Irak bölgesinde yer alan bankalarda çalışan 100 kredi görevlisi üzerinde bir pratik çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada verileri işlemek ve değişkenler arasındaki ilişkileri bulmak için istatistiksel analiz programını (SPSS) kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre, her iki bağımlı değişken olan kredi başvuru sahibi ile ülkenin genel ekonomik ve siyasi durumu ve bankalar ile ilgili faktörler, bağımsız değişken olan kredi kararının rasyonelleştirilmesi arasında pozitif korelasyon olduğu ve bağımsız değişken olan kredi kararının rasyonelleştirilmesinde bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.	
Anahtar Kelimeler: Finansal Analiz, Finansal Oranlar, Kredi Kararı.	

ABSTRACT	
Title of Thesis: Role Of Financial Analysis In Rationalizing Credit Decision: The Example Of Banks In Northern Iraq	
Author of Thesis: Hodhmand Asaad ZRARI	
Supervisor: Asst. Prof. Mustafa Kenan ERKAN	
Accepted Date: 01/02/2022	Number of Pages: x (pre. text) + 65 (main body) + 4 (app)
Due to the development of the world, needs of peoples and companies begin to increase and people apply to banks to get these needs. Banks offer people a variety of ways to meet these needs, and the way people most often resort to is loans. The main purpose of the study is to determine the extent to which banks rely on financial analysis as a tool to rationalize their credit decisions. In the study, as an example, a practical study was conducted on 100 loan officers working in banks in the Northern Iraq region. In this study was used, statistical analysis program (SPSS) to process the data and find the relationships between the variables. According to the findings obtained as a result of the analysis, it has been determined that there is a positive correlation between the two dependent variables, the loan applicant, and the economic, political situation factors related to the banks, and independent variable, the rationalization of the loan decision, and it has an effect on the rationalization of the independent variable, the loan decision.	
Keywords: Financial Analysis, Financial Ratios, Credit Decision.	

GİRİŞ

Araştırmanın Konusu

Çalışmada kredi kararını rasyonelleştirmede finansal analizin rolü: kuzey ıraktaki bankalar örneğinde, Banka kredisi, bankaların en önemli bankacılık faaliyetlerinden ve en hassas araçlarından biridir. Ekonomik ve sosyal kalkınmanın sağlanmasında önemli bir rol oynayarak bir kişiden diğerine sermaye transferinin bir aracı olur. Borçlu, kullandığı kredi tutarını krediden doğan faiz ile birlikte belirli bir süre içinde, tek bir ödemede veya taksitler halinde öder.

Finansal tablolar; şirketlerin finans durumunun ve performansının sunumu.

Finansal analiz, finansal fonksiyonun başlangıcından beri bağımsız bir fonksiyon olarak ortaya çıkmıştır. 1900 yılında, şirketlerin finansal durumlarının araştırılmasında, finansal analiz kullanılarak saha çalışmalarının yapıldığı zaman ortaya çıkmıştır. Finansal analiz ilk defa, 1900 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmış ve şirketlerin durumunu incelemek için yedi finansal oran kullanılarak 981 şirket üzerinde bir araştırmada uygulanmıştır.

Finansal analiz, işletmenin finansal durumunun, faaliyet sonuçlarının ve finansal gelişiminin yeterli olup olmadığını tespit etmek amacıyla gerçekleştirilir. Finansal analiz yapacak kişinin her bir hesap kaleminin işleyişini, mali tabloları, sektörü, ülkenin ve dünyanın ekonomisini çok iyi bilmesi gerektiği söylenebilir. İşletmelerin rasyonel kararlar alabilmeleri ve gelecek faaliyet dönemlerini planlayabilmeleri için mevcut ve geçmiş durumlarının incelenmesi gerekmektedir. İşletmenin finansal durumunun, faaliyet sonuçlarının ve finansal gelişiminin yeterli olup olmadığını belirlemek ve işletme hakkında geleceğe yönelik tahminlerde bulunmak amacıyla finansal tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkiler ve bunların zaman içindeki eğilimleri incelenir.

Finansal analiz, muhasebe verilerinin ve bilgilerinin bir özeti olan mali tabloların kullanılması, bazen dağıtılan anketlerin sonuçları ve belirli analiz teknikleri ile gerçekleştirilir. Finansal analiz tekniklerinden bazıları karşılaştırmalı tablolar analizi, yüzde analizi, yüzde eğilim analizi ve oran analizidir. Finansal analiz sürecinde her analiz tekniği farklı işlevleri yerine getirirse de analiz sonuçlarının kontrol edilmesi için her analiz tekniği ile elde edilen sonuçların kullanılması gerekmektedir.

Finansal tablolara, temel finansal tablolar ve ek finansal tablolar olmak üzere iki başlık altında yer verilecektir. Temel finansal tablolar, bilanço ve gelir tablosu; ek finansal tablolar ise nakit akış tablosu ve öz kaynak değişim tablosundan oluşmaktadır.

Finansal analiz kavramı iki tür analize dayanmaktadır: oransal finansal analiz ve nicel analiz. Analiz genellikle bir durumu teşhis etmek ve zayıflıkları veya güçlü yönlerini vurgulamak anlamına gelir.

Oranları kullanarak analiz kavramı, oranın tanımına dayanmaktadır, burada (%) "iki değişken veya ortak özellikleri veya benzer bir durumu paylaşan iki öge arasındaki ilişki" anlamına gelir. Analiz oranlara dayanıyorsa, belirli bir vakayı incelemek için ortak ilişkilere veya özelliklere sahip iki muhasebe değişkeni arasında ilişkiler kurulması amaçlanır.

Araştırmanın Amacı

Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren bankaların, kredi kararlarını rasyonelleştirmek için bir araç olarak finansal analize ne ölçüde bağlı olduklarını, finansal analize olan güven dereceleri ile kredi kararlarının rasyonelizasyonu arasında bir korelasyon var olup olmadığını ve önemli finansal oranları belirlemektir.

Aşağıdaki sorulara cevap verilmeye çalışılarak problem formüle edilebilir:

1. Kuzey Irak'ta bankalar, kredi kararlarını rasyonelleştirmek için bir araç olarak finansal analize güveniyor mu?
2. Bu akreditasyonun (güvenliği) derecesi nedir?
3. Bunu etkileyen faktörler nelerdir?

Araştırmanın Önemi

İki grupta incelenebilir:

Bilimsel önemi: Bu araştırma, bankacılık sektöründe banka kredisi kararını rasyonelleştirmede finansal analizin önemini vurgulamayı amaçlamaktadır, çünkü bu sektör Kuzey Irak'ta bankalar önemli ekonomik sektörlerden biri olarak kabul edilmekte ve karar vericilerin bankalarında banka kredisi vermelerine yardımcı olacak sonuçlar ve öneriler ortaya koymaktadır.

Pratik önemi: Banka veya ülke ekonomisi düzeyine etkileri nedeniyle en hassas ekonomik araçlardan biri olduğundan, oranlar ve finansal tablolardan elde edilen bilgiler kullanılarak erken dönem finansal analizin banka kredi kararlarının rasyonelleştirilmesindeki rolünün keşfedilmesidir.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmacı, araştırma hedeflerine ulaşmak için iki tür çalışmaya güvenmiştir:

İlk çalışma: Kuzey Irak'taki bankalarda özellikle kredi departmanlarının yürüttüğü finansal analiz prosedürleri ile karar vericilerin kredi verme kararı vermek için gerekli mevcut bilgileri ne ölçüde kullandıkları arasındaki ilişki, kredi karar vericilerine dağıtılan bir anket (görüşme) yapmaya odaklanan birincil kaynaklar üzerinden analiz edildi. Bu bilgiler, SPSS istatistiksel analiz yazılımı kullanılarak analiz edildi.

İkincil çalışma: Araştırmacının ikincil kaynaklardan bu alandaki önceki çalışmaları gözden geçirerek elde ettiği çalışmadır. Farklı bankaların kredi departmanları tarafından yayınlanan kitaplar, muhasebe referansları, bankacılık dergileri, yayınlar, raporlar, süreli yayınlar ve çeşitli istatistiklerin yönlendirilmesiyle elde edilen çalışma literatürünü ve teorik yönü incelemek ikincil çalışmanın aşamalarındandır. Kuzey Irak'ta bankalar ve Irak Para Kurumu tarafından verilen talimatların yanı sıra, Kuzey Irak'taki bankalarda bankacılık deneyimi olan kişilerden rehberlik istenmiştir.

Birinci bölümde finansal analiz hakkında genel bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde ise bankacılıkta kredi, kredi türleri ve teminat hakkında bilgi verilmiştir.

Üçüncü bölümde, bankaların kredi kararı verirken finansal analiz ile korelasyon ve regresyon var olup olmadığını konusunda yapılan çalışması ile sonuca gidilmiştir.

1. BÖLÜM FİNANSAL ANALİZ VE BANKA KREDİ KARARINI RASYONELLEŞTİRMEDEKİ ROLÜ

Bu bölümde finansal analizin tanımı, amacı, amacı, kullanılan mali tablolar, addımları, ulma ekileiv türleri bahsedilmiştir.

1.1. Finansal Analiz

Bankaların finansal performanslarının analizi hem olası yatırımcılar hem de mevcut olan ortaklar, müşteriler, tedarikçiler, rakipler ve devlet gibi unsurlardan oluşan diğer paydaşlar açısından son derece önemlidir. Finansal analiz, şirketler ve endüstriler arasındaki göreceli finansal durumu ölçmenin hem nicel hem de nitel yönlerinden oluşur. Şirket veya sektörün türüne ve kullanıcının özel ihtiyaçlarına bağlı olarak analiz farklı şekillerde yapılabilir.

Finansal analiz, finansal fonksiyonun başlangıcından beri bağımsız bir fonksiyon olarak ortaya çıkmıştır. 1900 yılında, şirketlerin finansal durumlarının araştırılmasında, finansal analiz kullanılarak saha çalışmalarının yapıldığı zaman ortaya çıkmıştır. Finansal analiz ilk defa, 1900 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmış ve şirketlerin durumunu incelemek için yedi finansal oran kullanılarak 981 şirket üzerinde bir araştırmada uygulanmıştır. Finansal analizin temel amacı, şirketin geçmişte göstermiş olduğu performansı kullanarak şirketin gelecekteki performansı hakkında bilgi vermektir. Finansal verileri analiz etmenin bir diğer önemli amacı, potansiyel sorun alanlarını belirlemek ve sorunları gidermektir. Küresel ekonomik kriz (1929-1933), analiz yöntemlerinin, finansal analizin geliştirilmesinde olumlu bir rol oynamıştır. Çünkü kurumlar kendilerini iflas risklerinden korumak için sağlam bir yapı arıyorlardı ve 1933'te Amerika Birleşik Devletleri, her bir ekonomik sektörün tipik oranına ilişkin tahmin ve istatistikleri yayınlamak için çalıştığı bir güvenlik ve değişim komitesi kurdu ve ikinci dünya savaşı sonrası dönemin finansal analizin gelişimi üzerinde önemli bir etkisi oldu (Mashkour, 2020).

İkinci Dünya Savaşı sonrası dönem, bankacıların ve borç verenlerin paralarını doğru kullanma ve riski belirlemeye ilgi gösterdikleri dönem olmuştur. 1960'lı yıllarda şirketlerin ve finansman araçlarının gelişmesiyle finansal analiz tekniklerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır ve şirketlerin kalitesine odaklanmıştır.

Fransa'da, 1967'de, kamu tasarrufu katkısına ihtiyaç duyan şirketler tarafından hedefleri iyi tercihi güvence altına almak olan ve finansal işlemleri güvence altına almak olan Borsa İşlemleri Komitesi kuruldu (عمار، 2011) .

1.2. Finansal Analizin Tanımı

Finansal analizin birkaç farklı şekilde tanımlanabilir:

İşletmenin gelecekte karşılaşılabileceği durumların tahminine yardımcı olan finansal tablo analizi, gelecek planları, bütçeleri ve işletmenin performansı ile birlikte değerlendirilir. Bu da işletmenin işletme faaliyetlerinin analizi ve alınacak kararlara yardımcı olacak bilgileri bir bütün olarak değerlendirmeyi gerektirir (Türk, 2013).

Finansal analiz, veri ve bilgi toplama ile ilgili kuralları, standartları ve temelleri olan bir bilimdir. İşletmenin finansal tablolarının incelenmesi ve gerekli sınıflandırılmanın yapılabilmesi için analizin yapılması daha sonra da detaylı ve doğru bir çalışmaya tabi tutularak aralarındaki bağlantı ve ilişki belirlenmelidir (الدباس، 2014).

Finansal analiz, bir işletmenin mali durumunu, faaliyet sonuçlarını, mali performansını ve finansal yönden gelişmesini değerlendirebilmek, gelişme yönlerini saptayabilmek ve o işletme ile ilgili geleceğe yönelik tahminlerde bulunabilmek için, mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin, bunların zaman içinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesi, belirlenen standartlara ve ortalamalara göre karşılaştırılarak yorumlanmasıdır (Solak, 2012).

Finansal analiz işletmenin bugünkü finansal pozisyonunu ve performansını belirlemek ve gelecekteki finansal performansını tahmin etmek amacıyla finansal tabloların incelenmesidir (Ergüler, 2017).

Finansal analiz bir şirketin mali durumunu ve faaliyet sonuçlarını değerlendirebilmek, gelişme yönlerini saptayabilmek ve o şirket ile ilgili geleceğe dönük tahminlerde bulunabilmek için mali tablolarda yer alan kalemler arasındaki ilişkilerin ve bunların zaman içinde göstermiş oldukları eğilimlerin incelenmesi olarak tanımlanabilir (Tekbaş vd., 2014).

Bu tanımlara dayanarak, araştırmacı finansal analizi şu şekilde tanımlayabilir: Şirketler veya firmaların güç ve zayıflık merkezlerini tespit ederek bunlara çözüm bulmak,

sorunları tespit edebilmek için finansal raporların detaylı bir şekilde incelenmesi ve geleceği tahmin edebilmek için tarihsel verileri kullanılarak yapılan bir çalışmadır.

1.3. Finansal Analizin Amacı

Finansal tabloların analizi, kurumlarla alakalı taraflar veya bu bilgilere ihtiyaç duyanlar arasında bir bağlantı kurmayı amaçlamaktadır. Mali analiz aşağıdakileri gerçekleştirmeyi amaçlar:

- Kurumun finansal durumunu bilmek (عبدالحي، 2017).
- Kuruluşun ait olduğu sektör ve sektördeki durumu görmek (محمد و طه، 2020)
- Yönetimin bir yandan fon toplama ve diğer yandan fonları işletmedeki etkinliğini belirlemek (بسام، 2004)
- Şirket yönetiminin hedeflerini ne ölçüde gerçekleştirebildiğini görmek (بسام، 2004)
- Geleceğe ait planlar hazırlama ve işletmenin varlığını tehlikeye düşürmeden, borçlarını yerine getirip getirememeye gücünün olup olmadığını belirleme (Burucu, 2009).
- Finansal analistin projenin finansal durumunu teşhis etmesine yardımcı olmak (وحيد، 2018).
- Denetim kararları vermek için mevcut bilgilerden yararlanmak (وحيد، 2018).
- İşletmenin ihtiyacı olan finansal kaynakların tahminlerinin yapılması (Safarlı, 2019).
- Kurumun kredi konumunu ve seviyesini belirlemek (توفيق).

1.4. Finansal Analizin Önemi

Finansal tablolar, ticari bankalardaki kredi departmanlarının, müşterinin finansal durumunu değerlendirmek için kullandığı en önemli bilgilerden biri olarak kabul edilir ve müşterinin finansal ödeme gücünü bir dereceye kadar ifade eden kar ve nakit yaratma kabiliyeti göstermek ve kendisine kolaylıklar sağlayan bankaya olan borçlarını yerine getirmek için faydası vardır (بلحاج، 2013). Karar verme süreci esas olarak finansal analizin sonuçlarına dayandığından, kurumların ve şirketlerin finansal analizi büyük önem taşımaktadır. Finansal analizin önemi aşağıda gösterilmektedir (امبدي، 2018).

Kredi departmanları, finansal durumu değerlendirirken önemli sonuçlara ulaşmak için müşterinin finansal analizini incelemektedir. Çünkü bu sonuçlar, kredi departmanlarının rasyonel bir karar olarak nitelendirilebilecek bir kredi kararı verirken güvencikleri hususlar arasında değerlendirilmektedir (بلحاج، 2013). Yani kredi ihtiyacı olan bir işletmeye kredinin verilebilirliğini ve geri ödenme durumunu belirlemektedir (Günaydın, 2020).

Finansal analiz, yöneticilerin firmanın karlılığını artırmak veya zararlarını azaltmak için belirli kararlar almasına yardımcı olur (Ravinder and Anitha, 2013).

- Finansal analiz, tahminler yaparak ve bütçeler hazırlayarak gelecekteki gelişmenin değerlendirilmesine yardımcı olacaktır (Ravinder and Anitha, 2013).
- Finansal analiz, finansal ve istatistiksel oranların ve bu oranların temsil ettiği finansal verilerin yanı sıra bunlardaki eğilimlerin ve değişikliklerin kullanılması yoluyla finansal denetimin etkinliğini artırmak için etkili bir araçtır (الدباس، 2014)
- Kredi talebinin ülke yasalarına, Merkez Bankası mevzuatına, bankacılık normlarına ve bankanın kredi politikalarına uygunluğunun ölçülmesini göstermektedir (ابو عبدو، 2004).
- Bir yandan fonları toplamak, diğer yandan da bu fonları işletmedeki etkinliğini belirlemektir (الشيخ، 2008).
- İşletme faaliyetlerini takip etmesi (denetlenmesi), ve hedeflerine ulaşmamış ise nedenlerinin araştırılmasına yardımcı olur (Palaz, 2018)
- Firmanın büyüme ve karlılık hedeflerinin hangi ölçüde gerçekleştirilebildiğini saptamak için yardımcı olur (Tekin, 2017).

1.5. Finansal Analizde Kullanılan Mali Tablolar

Mali tablolar, bir şirketin faaliyeti ile ilgili finansal verilerinin görülebilmesi ve bu finansal verilerin raporlanmasında en önemli araçtır. Ayrıca mali tablolar işletmelerin bankalara yaptıkları kredi başvurularında, kredinin hangi alanda kullanacağı ve geri ödenmesi için kullanılan kaynağın değerlendirilmesinde kullanılan tablolardır. Mali tabloları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Bilanço
- Gelir Tablosu

- Fon Akım Tablosu
- Öz Kaynaklar Değişim Tablosu

Mali tablolar içerisinde yer alan bilanço ve gelir tablosu “temel mali tablolar” olurken, fon akım ve öz kaynaklar değişim tablosu “ek mali tablolar” olarak adlandırılır (Destereci, 2009).

1.5.1. Bilanço

Bilanço, şirketin belirli bir tarihte sahip olduğu varlıklarını ve bu varlıkların finanse edildiği kaynakları gösteren statik bir tablodur. Ayrıca şirket hissedarlarının şirkete ait varlıklar üzerinde ne kadar hakkı bulunduğunu gösterir.

Bilançoda sol taraf da aktifler, sağ tarafta ise pasif yer almaktadır. Bilançoda aktifler kısmında varlıklar, pasif kısmında ise kaynaklar yer almaktadır. Ayrıca bilançoda bulunan aktifler toplamı ve pasifler toplamı her zaman birbirine eşit olmak zorundadır. Bilançonun aktif yani varlıklar kısmı kendi içerisinde dönen ve duran varlıklar olmak üzere ikiye ayrılır. Pasif yani kaynaklar kısmı da kendi içerisinde kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklar olmak üzere üçe ayrılır.

Yukarıda yapılan tanımları matematiksel olarak ifade edilecek olursa;

- Aktif(Varlık) Toplamı = Pasif(Kaynak) Toplamı (1)
- Aktif Toplamı = Dönen Varlıklar + Duran Varlıklar (2)
- Pasif Toplamı = KVB + UVB+ Öz kaynaklar (3)

Bilanço da yer alan kalemleri kısaca tanımlamak gerekirse;

- Varlıklar (Aktif): İşletmenin mevcutlarını göstermekte olup, dönen ve duran varlıklardan oluşmaktadır.
- Dönen Varlıklar: Nakit veya nakit benzeri olan ve 1 yıl ya da daha az bir zamanda nakde dönüştürülebilmesi kolay olan varlıklardır.
- Duran Varlıklar: İşletmelerde gelir elde etmek için kullanılan uzun vadeli varlıklardır. Bu varlıklar sabit varlıklar oldukları için kolay nakde çevrilemez ama işletmeye uzun vadede finansal kazanç sağlamaktadır.
- Kaynaklar (Pasif): İşletmenin borçlarını göstermekte olup, kısa vadeli borçlar, uzun vadeli borçlar ve öz kaynaklardan oluşmaktadır.

- Kısa Vadeli Borçlar: İşletmenin bir yıldan kısa bir süre içinde ödemesi gereken fatura ve yükümlülükler olup, bunların ödenmesi için işletmenin dönen varlıklardan karşılanmasıdır.
- Uzun Vadeli Borçlar: İşletmenin bir yıldan daha uzun sürede ödemesi gereken borçları ifade eder.
- Özkaynaklar: İşletme sahiplerinin işletme üzerindeki haklarını gösteren, işletmeye ortaklar tarafından kurulma aşamasında veya daha sonra kullanılan fonlar ile ortaklar tarafından firmadan çekilmeyen karlar, sermaye yedekleri ile dönem ve geçmiş dönem kar ve zararından oluşmaktadır (Tutar, 2007).

Tablo 1: Bilanço

Aktifler		Pasifler	
Dönen varlıklar	1.500	Kısa vadeli borç	1.100
Duran varlıklar	2.500	Uzun vadeli borç	1.800
		Öz kaynaklar	1.100
Aktifler toplam	4.000	Pasif toplam	4.000

1.5.2. Gelir Tablosu

Gelir ve gider tablosu, işletmenin belirli bir dönemdeki tüm gelirlerini, aynı dönemde katlanılan maliyet ve giderleri ve bunun sonucunda şirketin katlandığı döneme ilişkin net kar veya net zararını gösteren muhasebe raporudur (Adıgüzel, 2018).

Gelir tablosunun ait olduğu işletme ve kapsadığı dönem, gelir kaynakları, satışlar ve işletmenin esas faaliyetinin maliyeti, hesap dönemine ait faaliyet karı veya zararı, faaliyet dışı gelir ve giderler, ödenecek gelir vergisi ve faizi, faiz ve vergi ödendikten sonra net kar veya zarar sıralayabiliriz (Türk, 2013).

Tablo 2: Gelir Tablosu

Brüt satışlar	35.000
(-) İndirim, iadeler, iskontolar	(3.500)
Net satışlar	31.500
(-) Satışların maliyetler	(7.250)
(-) Amortisman	(2.750)
Faaliyet karı / zararı	21.500
Diğer gelirler	500
Faiz ve vergi öncesi kar	22.000
(-) Faiz giderler	(4.500)
Vergi öncesi kar	17.500
(-) Vergi (%20)	(3.500)
Net karı / zararı	14.000

1.5.3. Nakit Akış Tablosu

Nakit akım tablosu, bir faaliyet dönemi içinde işletmede ortaya çıkan nakit akışlarını, kaynakları ve kullanım yerleri açısından gösteren tablodur.

Nakit akış tablosu, nakit girişleri ve ödemeleri ile ilgili tüm işlemleri içerir ve okuma, analiz ve sonuçlandırma sürecini kolaylaştırmak için 3 faaliyete göre sınıflandırılır;

- İşletme faaliyetlerinden nakit akışları
- Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları
- Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları (ایمان, 2019).

Tablo 3: Nakit Akış Tablosu Faaliyetleri

akış türü	Proje Aktiviteleri		
iç nakit akışı	İşletme Faaliyetleri -Mal satışından elde edilen nakit gelirler -Faiz geliri ve temettüleri	Yatırım faaliyetleri -Gayrimenkul, ekipman, makine satışı -Diğer şirketlerde senetleri ve hisse senedi satışı	Finansman faaliyetleri -Hisse ve tahvil ihraçlarından elde edilen gelirler
dış nakit akışı	-Alacaklılara yapılan nakit ödemeler -Çalışanlara yapılan ödemeler	-Verilen krediler. -Diğer şirketlerin (hisse senetleri ve tahviller) yatırımlarını satın almak -Makine ve ekipman alımı	-Dağıtımların ödenmesi - Hisseleri geri al -Borç ödemek (uzun vadeli kredi ve tahviller)

Kaynak: الدهراوي, 2011

1.5.3.1. Nakit Akış Tablosu Hazırlama Yöntemleri

Nakit akışı, nakit veya nakit benzeri olan varlıkların işletmeye girişleri ve işletmeden çıkışları hakkında bilgi verir. Nakit akışı tablosu, işletmenin dönemdeki ilgili nakit akışlarını gösterir. İşletmenin nakit veya nakit benzeri varlıklarda gerçekleşen değişimleri detaylı bir şekilde açıklayan tablodur.

Nakit akış tablosu hazırlama yöntemleri doğrudan (direkt) yöntem ve dolaylı (indirekt) yöntem kullanılarak hazırlanır:

- Direkt Yönteme Göre Nakit Akış

Direkt yöntem, gelir gider yöntemi veya dolaysız yöntem de denir. Doğrudan nakit girişleri gelirler, doğrudan nakit çıkışları ise giderler olarak sınıflandırılır. Bu yöntem de gayrisafi nakit tahsilâtları ve gayrisafi nakit ödemeleri olarak gruplar halinde açıklanır.

Tablo 4: Direkt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu

İşletme faaliyetlerinden nakit akışları	Kısmi miktar	Toplam miktar
Müşterilerden nakit makbuzlar	52.000	
(-) Tedarikçilere ve çalışanlara vermeye nakit ödemeler	(20.500)	
(-) Ödenen faiz	(3.000)	
(-) Ödene vergiler (%25) (3.500 G.T.+2.000)	(5.500)	
İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışları (1)		23.000
Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları		
(-) Satın alınması için yapılan ödemeler	(10.500)	
(-) Duran varlıkları satın almak	(8.000)	
Satışından elde edilen gelirler	7.500	
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışları (2)		(11.000)
Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları		
Hisse ihracı makbuzları	27.000	
(-) Uzun vadeli kredileri veya finansal kiralamayı ödemek	(18.000)	
(-) Temettü ödemesi	(13.000)	
Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışları (3)		(4.000)
Nakit değişim (1 + 2 + 3)=(4)		8.000
Dönem başı nakit bakiyesi (5) (B.T.)		2.500
Dönem sonu nakit bakiyesi (4+5)		10.500

Kaynak: ایمان, 2019

- İndirekt Yönteme Göre Nakit Akış

İndirekt yöntem yani kar ve zarar hesaplama yöntemidir. Bu yöntemle birlikte dönem karı ya da zararı, işletmenin faaliyetlerinden kaynaklanan geçmiş veya gelecekteki nakit girişleri ve çıkışlarıyla ilgili yaşanan tüm ertelemeler, yatırım ya da finansman faaliyetlerinde nakit akışları ile ilgili gelir ya da gider hesaplarında gerçekleşen değişikliklere göre düzenlenir.

Tablo 5: İndirekt Yönteme Göre Nakit Akış Tablosu

İşletme faaliyetlerinden nakit akışları	Kısmi miktar	Toplam miktar
Vergi ve faiz öncesi net gelir (g.t.)	22.000	
Amortismanlar ve karşılıklar	8.500	
Duran varlıkların satışından elde edilen kazanç	5.500	
(-)Alacak hesapları	(2.000)	
(-)Mal kıtlığı	(2.500)	
(-)Ödenen hesaplar	(1.000)	
(-)Vergiler ödemesi	(5.500)	
(-) Faiz ödemesi	(2.000)	
İşletme Faaliyetlerinden Kaynaklanan Net Nakit Akışları (1)		23.000
Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışları		
(-) Satın alınması için yapılan ödemeler	(12.500)	
(+) Satışından elde edilen gelirler	6.000	
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışları (2)		(6.500)
Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları		
(+) Uzun vadeli kredi geliri	10.000	
(-) Uzun vadeli kredileri veya finansal kiralamayı ödemek	(9.000)	
(-) Temettü ödemesi	(9.500)	
Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan net nakit akışları (3)		(8.500)
Nakit değişim (1 + 2 + 3)=(4)		8.000
Dönem başı nakit veya nakit benzerleri bakiyesi (5)		2.500
Dönem sonu nakit veya nakit benzerleri bakiyesi (4+5)		10.500

Kaynak: الججاوي و المسعودي, 2014

1.5.4. Öz Kaynak Değişim Tablosu

Öz kaynak değişim tablosu, işletmenin öz kaynaklarında bir dönem içerisinde gelen artış ve azalışları bir bütün olarak gösterir. Yani işletmenin sermaye veya fonlarını nereden geldiğini ve ne şekilde kullandığını gösteren finansal tablodur (Sarıkale, 2016).

Tablo 6: Öz Kaynak Değişim Tablosu

Dönem başı sermayesi	XX
(+)veya(-) dönem içinde sermayeye yapılan eklemeler veya azaltmalar	X veya (X)
(-) Dağıtılan kar payları	(X)
(+)veya(-) net gelir (kar/zarar)	X veya (X)
Dönem sonu sermayesi	XX

1.6. Mali Analizden Yararlanan Taraflar

Finansal analiz sürecinden yararlanan birçok taraflar vardır. Finansal analizin oynadığı etkili rol onu kuruluşla ilgilenen birçok tarafın ilgi odağı haline getirmiştir ve bu taraflar arasında aşağıdakiler yer almaktadır:

1.6.1. İç Taraflar

Organizasyon içinde finansal analize ve değerlendirmeye ihtiyaç duyan birkaç taraf vardır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır:

1.6.1.1. Şirket Yönetimi

İşletmenin yönetimi, işletmenin mali durumu ile en çok ilgili taraf olduğundan, finansal analiz süreciyle ilgilenen ve elde edilen sonuçlardan yararlanan taraflardan biridir (عبدالحی, 2017). Orta ve uzun vadede stratejik konumunu belirlemek için ortak çıkarlara sahip olanların güvenini kazanmaya çalıştığını gösterir. Buna ek olarak:

- Şirketin likidite elde etmede ne kadar başarılı olduğu.
- Şirketin karlılığa ulaşma konusunda ne kadar başarılı olduğu.
- Şirketin finansal durumunu rakiplerinkiyle karşılaştırarak bilmek.
- Şirketin üretim, dağıtım ve pazarlama alanındaki başarılarının değerlendirilmesi.
- Finansal kontrole yardımcı olmak ve finansal geleceklerini tahmin etmek (عمار, 2011).

1.6.1.2. Hissedarlar

İşletmenin kurulmasında yer alan pay sahipleri, esas olarak mevcut ve gelecekteki yatırım fonlarından beklenen getiri ve bunun yanı sıra finansal analiz süreci ve analizin sonuçları ile ilgilenen taraflardan biri olarak kabul edilir. İşletmenin kurulmasında, yatırım sürecinin sağlamlığı ve yatırım performansını değerlendirmede onlara yardımcı olmaktadır (عبدالحی, 2017).

1.6.1.3. Şirket Çalışanları

İşletmenin çalışanları, finansal analiz sonuçlarına ilgi duyan taraflar arasında değerlendirilir. Finansal analiz sonucunda elde edilen bilgilerden yararlanarak ait oldukları kurumun finansal durumunu bilmenin yanı sıra sağlıklı bir şekilde yönetilmesini sağlamaya yöneliktir. Kurum içindeki fonlar, çalışma ortamında, ücretlerde ve pozisyonlarda değişikliklere neden olabilecek önemli bir etkiye sahiptir (عبدالحی, 2017). Yani çalışanlar, istihdamın güvenli olup olmadığı ve maaşlarının ileride artma olasılığı olup olmadığını bilmek ister. Bunun yanında işletmenin ileride büyüme planları olup olmadığını ve dolayısıyla kendileri için kariyer beklentileri olup olmadığını görmek ister. Bu yüzden de şirketin karlılığını ve istikrarını yakından takip ederek mali durumu hakkında bilgi sahibi olurlar (Mashkour, 2020).

1.6.2. Dış Taraflar

Dış taraflar aşağıdaki gibi temsil edilmektedir:

1.6.2.1. Alacaklılar

Özellikle kısa vadeli borç sahipleri, şirketin cari ve kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetiyle ilgilidir. Geri ödeme zamanı geldiğinde şirketin bu tür bir borcu ödeyebilmesi likidite oranına bağlıdır (يسام, 2004).

1.6.2.2. Tedarikçiler

Tedarikçi, bayilerin mali durumunun bütünlüğünü ve istikrarını sağlamayı, borçluluğunu analiz etmeyi ve tedarikçinin defterlerindeki borçluluğunu ve bu borcun gelişimini analiz etmeyi ve hesaplarının analitik sonuçları ışığında taahhüt eder.

Tedarikçi kadar bayiler de ister kendisi ile ilgilenir ister bayiler tarafından periyodik olarak sunulan ve yayınlanan kitleleri temsil eden temsilcilerden yararlanır (اميدي, 2018).

1.6.2.3. Müşteriler

Müşteriler, özellikle uzun süredir iş yaptıkları ve kendi işleri için devamlılığına ihtiyaç duydukları işletmenin devamlılığına ilişkin bilgilerle ilgilenirler (Altuğ, 2010).

1.6.2.4. Denetim Organları

Finansal işleri organize etme ve kontrol etme sürecini yürüten organlar, finansal analiz süreciyle ilgilenen taraflardan biridir. Çünkü bu organlar yeni bir plan hazırlamak için bir adım olarak önceki planın sonuçlarını incelemek için finansal analizi kullanır. Ayrıca finansal analizi, performansı izlemek ve tesisin performansındaki güçlü ve zayıf yönleri belirlemeye yardımcı olmak için etkili bir araç olarak alırlar (عبدالحی, 2017).

1.6.2.5. Vergi Dairesi

Vergi dairesi, elde edilen sonuçlarla ilgili bilgi edinmeye ve dolayısıyla vergi matrahını doğru bir şekilde belirlemeye çalıştığı için mali analiz süreciyle ilgilenen ve sonuçlarından yararlanan taraflardan birini temsil eder (عبدالحی, 2017). Araştırmacıya, finansal analizin sonuçlarıyla ilgilenen ve kararlarını, ihtiyaçlarını karşılamak ve faaliyetlerle ilgili kararları rasyonelleştirmek için ulaşılan sonuçlara göre oluşturmaya güvenen birçok kurum olduğu anlaşılar.

1.7. Finansal Analiz Adımları

Genel olarak, finansal analizin adımları 5 aşamadan oluşur. İlk aşama da yapacağımız analizin bir amacı olmalı ve ardından bu amaca ilişkin veriler toplanmalıdır. Daha sonra toplanan bu verileri sınıflandırılarak karşılaştırmalı ve son olarak da karşılaştırılan veriler ile bir sonuç elde edilmelidir. Finansal analizin aşamaları aşağıda daha detaylı bir şekilde yer almaktadır:

1.7.1. Analizin Amacını

Analizin amacını veya hedefini belirlemek, örneğin projenin devam eden yükümlülüklerini yerine getirme yeteneğini analiz etmek veya analiz nihai performansı

değerlendirmek veya işgücü üretkenliğini analiz etmek için önemli bir aşamadır.

1.7.2. Veri Toplama

Finansal analizin amacı ile ilgili verilerin toplanması, hedef projenin mevcut yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyetini analiz etmeyi, cari varlıklar ve çeşitli türleri hakkında bilgi sahibi olmayı ve ardından cari durumu belirlemeyi gerektirir. Ancak analizin amacı nihai performansı değerlendirmekse, o zaman gerekli veriler belirli bir dönem için giderler ve gelirlerle ilgilidir ve proje performansında kritik rol oynayan temel göstergeleri belirlemek için satış, üretim bilgileri gereklidir.

1.7.3. Verileri Sınıflandırma

Birden fazla hesap dönemi için finansal tablonun içerdiği sayıların sınıflandırılması, ardından bunları varlık ve borç olmak üzere ikiye bölerek, bunlarla başa çıkabilmesi için belirli ve homojen gruplara yerleştirilir.

1.7.4. Karşılaştırma Aşaması

Analizin amacı ile ilgili bazı göstergelere ulaşmak için kullanılan araçlara bağlı olarak analizin amacı ile ilgili veriler kullanılır. Varlık ve borçların çeşitli unsurları ile finansal durum arasındaki ilişkileri keşfedip bu ilişkinin nedenleri araştırılır.

1.7.5. Sonuç Aşaması

En iyi sonuçlara en hızlı şekilde ulaşmak için analistin uyguladığı uygun analiz aracı veya araçlarını belirlemek gerekir. Bu adım öncelikle analiz sürecini gerçekleştiren teknik ve bilimsel seviyeye ve analizin farklı yöntemleri ile analiz ekibine bağlıdır (الصغير و صالح، 2018).

1.8. Finansal Analiz İçin Gerekli Bilgi Kaynakları

1.8.1. İç Kaynaklar

Bilanço ve gelir tablosu gibi mali tabloları içeren denetçi raporu ve kurulun nihai raporlarına ek olarak nakit akış listesi, yönetim ve idari amaçlarla hazırlanan nihai mali raporlar, bütçe kalemlerinin bazı ayrıntılarının ve diğer bazı finansal tabloların açıklandığı finansal tabloların unsurlarına ilişkin ayrıntılı veriler gerekir (الدباس، 2014).

1.8.2. Dış Kaynaklar

Dış kaynaklar aşağıdakiler de dâhil olmak üzere finansal analiz sonuçlarını değerlendirme ve yorumlama sürecinde finansal analistlere yardımcı olan ek verilerdir;

- Finansman talep eden şirketin veya kurumun durumu ve piyasadaki itibarı hakkında bilgiler.
- Borsa ve borsa otoritesi ile şirket veya kredi talep eden tarafla ilgili aracı kurumlar tarafından yayınlanan veriler.
- Bilimsel araştırma merkezleri tarafından yayınlanan bülten ve araştırmalara ek olarak, devlet kurum ve kuruluşlarınca çıkarılan gazeteler, dergiler, süreli yayınlar ve ekonomik bültenler, belirli bir sektör veya şirket türü ile ilgili analizlerde faydalı olan bazı rakam ve çalışmaları sunan kredi talep eden şirketin pozisyonudur (الدباس، 2014).

1.9. Finansal Analizin Türleri

Finansal analiz, analizin kapsamına, amacına ve analizi yapan kişinin durumuna göre olmak üzere 3'e ayrılmaktadır:

1.9.1. Finansal Analizin Kapsamına Göre Sınıflandırılması

1.9.1.1. Statik Analiz

Belirli bir tarihte düzenlenmiş veya belirli bir döneme ait mali tablolardaki çeşitli kalemler arasındaki anlamlı ilişkinin saptanması için yapılan bir analiz türüdür (Aydın N. , 2014). Statik analizde oranlar, yüzdeler ve diğer analitik tekniklerden yararlanılır. Bu analiz ile işletmenin analizi yapılan faaliyet dönemiyle ilgili yararlı ve önemli bilgiler elde edilmesine karşılık, bilgilerin karşılaştırılmasına imkân verebilecek verilerin olmaması statik analizin önemli bir eksikliğidir (Burucu, 2009).

1.9.1.2. Dinamik Analiz

Belirli bir faaliyet dönemine ait bilgileri önceki dönemlerle karşılaştırarak kuruluşun mali durumu ve faaliyet sonuçları birden fazla (genellikle birbirini takip eden) dönem için gösterilir. Bir de olumlu ve olumsuz gelişmeleri ortaya çıkararak eğilimlerin ve ilişkilerin tespit edilmesini sağlar.

İşletmelerin birbirini takip eden dönemlerine ait finansal tablolarında yer alan kalemler arası ilişkinin ve bu kalemlerin zaman içerisinde göstermiş olduğu eğilimlerin belirlenmesi ve yorumlanması şeklindeki analize dinamik analiz adı verilir.

Dinamik analizde işletmenin cari dönem bilgileri; önceki faaliyet dönemi sonuçlarıyla, işletmede belirlenen standartlarla (plan ve bütçe hedefleriyle), sektöre veya benzer firmaların sonuçları ve genel standartlarla karşılaştırılır. Bu karşılaştırmaya dayalı olarak şirketin elde ettiği sonuçların tatmin edici olup olmadığı belirlenir. Olumlu sapmalar kalıcıdır, olumsuz sapmaların da giderilmesi için çaba gösterilir. Dinamik analizde karşılaştırmalı finansal tablolar, dikey ve yatay yüzde ve oran analiz tekniklerinden yararlanılır (Çabuk, 2013).

1.9.2. Finansal Analizin Amacına Göre Sınıflandırılması

1.9.2.1. Yönetim Analizleri

İşletme yöneticileri için işletmenin geleceği hakkında alacakları kararlarına rehberlik etmek için yapılan analizdir. Bu analizin temel amacı olumsuz sonuçların nedenlerini araştırmak, geçmişteki durumu ve alınan kararların başardısını ve doğruluğunu tespit ederek gelecekteki kararlara ışık tutmaktır. Yani bu analiz karlılığı artırmaya ve yöneticilerin kaynakların verimli kullanımını sağlamasına ve yönetim kararlarının doğruluğunu artırmasına yardımcı olur.

1.9.2.2. Kredi Analizleri

Bu analiz, işletmeye bir yönüyle kredi ilişkisi içinde olan veya olacak olan taraflarca, işletmenin riskliliğinin değerlendirilerek alınacak kredi kararındaki riskin en aza indirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Kredi analizleri özellikle finansal kuruluşlar tarafından işletmelere verilmek istenen kredilerin uygun olup olmaması aşamasında verilecek kararın ve kredinin kullanım şartlarının belirlenmesinde kullanılır (Tutar, 2007).

1.9.2.3. Yatırım Analizleri

İşletmeye ortak olanlar ve ortak olmayı düşünenler uzun vadeli kaynaklar sağlayanlar için yapılan analizdir.

1.9.3. Finansal Analizin Analizi Yapanın Durumuna Göre Mali Analiz Sınıflandırılması

Analizi yapacak kişilere göre finansal analiz iç analiz ve dış analiz olarak sınıflandırılır.

1.9.3.1. İç Analiz

Firmanın içinde yer alan kişiler (firma çalışanlar, muhasebeciler, iç analizciler vb.) tarafından yapılan, bilanço ve gelir tablosunun yanı sıra işletmeye ait tüm bilgi ve belgeleri de içerdiğinden, çok daha detaylı olabilen analiz türüdür (Geyikçi, 2007).

1.9.3.2. Dış Analiz

Analizi yapan işletme dışından bir kişi yaparsa buna dış analiz denir. Yani iş dışındaki kişiler tarafından yapılan analizdir. Bu kişiler, şirketin yayınladığı mali tablolardan ve dipnotlarından yararlanır. İşletmeyle fiilen bağı bulunmayan finans kuruluşları, yatırımcılar, işletmeye mal / hizmet satanlar gibi 3. kişilerce, işletmenin mali tabloları üzerinde yapılan analiz türüdür (Akça, 2018).

1.10. Finansal Analizde Kullanılan Teknikler (Yöntemler)

1.10.1. Karşılaştırmalı (Yatay) Analiz

Yatay analiz, cari ve önceki yıl bilanço kalemleri ile cari ve önceki yılın başarısı için bilançodaki bilanço kalemlerinin bir karşılaştırmasıdır. Cari yıl ile önceki yıl arasındaki değişikliklerin karşılaştırmalı bir analizidir.

Bu analizin ilk adımı, cari yıl ile önceki yıl arasındaki farkı hesaplamaktır. Bu fark şu şekilde hesaplanmaktadır:

$$\text{Fark (mutlak miktar olarak)} = \text{Cari yıl} - \text{Önceki yıl} \quad (4)$$

Bu analizin ikinci adımı, bulmuş olduğumuz farkı % cinsinden aşağıdaki şekilde ifade etmektir:

$$\frac{\text{Farklıklar(Değişiklik)}}{\text{Önceki yıl}} \times 100 \quad (\text{Vesic and Andelic, 2017}). \quad (5)$$

Örnek:

Tablo 7: X İşletmenin 2019-2020 Bilançosu

Aktif (Varlıklar)	2020	2019	Değişiklik	Değişiklik içinde %
Dönen varlıklar (nakit, alacaklar)	45.000	43.000	2.000	4.7
Sabit varlıklar (gayrimenkul, maddi olmayan varlıklar, ekipman, uzun vadeli varlık)	202.000	134.000	68.000	50.7
Toplam varlıklar	247.000	177.000	70.000	39.5
Pasif (Borçlar)				
Cari borçlar	15.000	10.000	5.000	50
Uzun vadeli borçlar	42.000	55.000	(13.000)	(23.6)
Öz sermaye	190.000	112.000	78.000	69.6
Toplam borçlar ve öz sermaye	247.000	177.000	70.000	39.5
Varlıklar = Borçlar + Öz sermaye (Vesic and Andelic, 2017). (6)				

Varlıklar ve borçlardaki artışı %39,5 dur, çünkü temel denge denkleminde eşitlik vardır.

Bu durumda, işletmenin 2020 yılı bilançosunun 2019 yılı bilançosuna göre dönen varlıklar ve sabit varlıklar kalemlerinde artış gerçekleşmiştir. Cari borçlar ve özsermayede bir önceki yılın bilançosuna göre artış varken uzun vadeli borçlarında azalma gerçekleşmiştir. Bunun için, cari borçların ödenmesi gerektiğinden, şirketin likiditesini tehlikeye atabilecek cari borçlarda (%50) olumlu olmayan önemli bir artış vardır. Bu gerçek, şirketin cari borçlarının yerine getirmek için yeterli kaynağa sahip olmadığını, ancak bunları ertelemek ve bilançoda ödenmemiş biriktirmek için yeterli kaynağa sahip olmadığını göstermektedir.

Uzun vadeli borçların azaltılması, bu şirketin borçlu olduğunu gösterir, yani uzun vadeli borçlarını geri ödemek için (örneğin, bir bankadan uzun vadeli bir kredi) yıllık ödeme adı verilen taksitler halinde geri ödenir. Sermayedeki artış, bu şirketin ek hisse çıkardığını ve şirket sahibinden (hissedarlar) sermaye artırmaya çalıştığını gösterir.

Varlıklar ve uzun vadeli varlık artıyorsa, bu şirketin büyüme ve gelişmeye, yani yeni gayrimenkul, tesis ve ekipman satın almaya yatırım yaptığını göstermektedir. Bu varlıklardaki artışın yaklaşık %50,7'i şirketin yüksek büyümesi anlamına geliyor. Dönen varlıklardaki artış önemli değildir ve sadece %4,7'dür.

Yatay analiz, finansal analiz türlerinden biridir ve bu tür tabloların çeşitli kalemlerindeki değişiklikleri göstermek için birkaç dönem için finansal tablo sayıları arasında bir karşılaştırma yapılır.

1.10.2. Yüzde Yöntemi ile (Dikey) Analiz

Bu yöntemi kullanarak bir şirketin mali tabloları bir dönem ve birden fazla dönem için analiz edilebilir. Bu anlamda dikey analiz, statik ve dinamik bir analizdir. Dolayısıyla bu analiz ile firmanın sektördeki konumu ve rakipler karşısında, firmanın hangi unsura daha fazla ağırlık verdiği, her bir bileşenin göreceli önemi toplam ve ara topla satımda görülebilmektedir (Temizler, 2015)

Bu analiz, aynı dönem için gelir tablosu rakamları veya bilanço arasındaki bir karşılaştırmaya ve her bir kalemin belirli bir baz numaraya oranının çıkarılmasına dayanmaktadır ve böylece bu oranların faaliyetin niteliğine uygunluğuna karar vermek mümkündür ve bu analiz, kuruluşun farklı kar merkezlerini karşılaştırırken de yararlıdır.

Bu analizin yapılması için öncelikle;

- Bilanço kalemlerinin, toplamın ve grubunun yüzdesi olarak ifade edilir (Saraç, 2015).
- Aynı analiz gelir tablosu için yapıldığında, net satışlar 100 kabul edilmekte ve gelir tablosu verilerinin net satışlara oranı hesaplanmaktadır.
- Bu analiz yönteminde, bilançodaki sayısal verilerin bulunduğu sütunun yanına, bir grup toplamı için, bir de genel toplam için sütun açılarak oranlar bu kısma yazılmaktadır.

Aşağıda bilançosu ve gelir tablosu sunulan firmanın dikey analizini yapalım.

Tablo 8: X İşletmenin 31.12.2020 Bilançosu

AKTİF	2020	Grup içindeki payı %	PASİF	2020	Grup içindeki payı %
Dönen varlıklar (nakit, alacaklar, stoklar)	51.000	37.5	Kısa vadeli borçlar	24.000	18
Duran varlıklar(gayrimenkul, fabrika ve ekipman, maddi olmayan varlıklar)	85.000	62.5	Uzun vadeli borçlar	33.500	25
Total aktifler	136.000	100	Özsermaye	78.500	57
			Total pasifler	136.000	100

Bilançonun dikey analizine dayanarak, bilançodaki varlıkların yapısı ve finansman kaynakları (borçlar) hakkında daha fazla sonuç çıkarabiliriz. Varlık yapısında %62,5 ile duran (sabit) varlıklar, finansman kaynaklarında ise %57 sermaye hâkimdir. Bu yapıya dayanarak, sabit varlıkların büyük bir kısmının özel kaynaklardan finanse edildiği, ancak bu kısmın uzun vadeli kaynaklardan finanse edildiği sonucuna varabiliriz.

Bilançoda dikey yüzdeler hesaplanır:

$$\text{grup toplamına göre} = \frac{\text{kalem tutarı}}{\text{toplam tutarı}} \times 100 \quad (\text{Palaz, 2018}). \quad (7)$$

Tablo 9: X İşletmenin 31.12.2020 Gelir Tablosu

ABC şirket	2020	2020 %	2019	2019 %
Net satışlar	70.000	100	54.500	100
Satılan malın maliyet(-)	- 34.000	- 49	- 33.000	- 61
Faaliyet karı	36.000	51	21.500	39
Satış ve yönetim giderler(-)	- 12.500	- 18	- 8.000	- 15
Amortisman(-)	- 1.250	- 2	- 750	- 1
FVÖK	22.250	31	12.750	23
Finansman giderler (-)	- 7.250	- 10	- 1.500	- 3
VÖK	15.000	21	11.250	20
Vergi (-)	- 4.750	- 7	- 4.500	- 8
Net kar	10.250	14	6.750	12

İlk verilere dayanarak, aşağıdaki maliyetlerin payının gelir yapısında arttığı sonucuna varabiliriz: Satış maliyetleri ve genel giderler (finansman giderler ve vergi). Toplam gelirin net kâr payının %12'den %14'e yükselmesi şirketin artan gelir gücünün bir göstergesidir. Satılan malların alış değerinin toplam satış geliri yapısı içindeki payı 2020 yılında %61'dan %49'ya gerilemiştir.

Gelir tablosunda yüzdeler hesaplanırken:

$$\text{Net satışlar içindeki payı} = \frac{\text{kalem tutarı}}{\text{net satışlar}} \times 100. \quad (8)$$

$$\text{Grup içindeki payı} = \frac{\text{kalem tutarı}}{\text{grup toplamı}} \times 100 \quad (\text{Palaz, 2018}). \quad (9)$$

1.10.3. Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analiz

Bir işletmenin uzun bir zaman dönemi içindeki (6-10 yıl gibi) değişimlerinin, endüstrideki diğer işletmelere oranla ne yönde olduğunu belirlemek üzere yapılan bir analizdir (Aydın N. , 2014).

Eğilim yüzdeleri analizi yoluyla belli tarihler arasındaki dönemde finansal tablo kalemlerindeki artış veya azalışın temel yıl ile karşılaştırılması yapıldığından, dinamik bir analiz yöntemidir.

Birkaç yıllık finansal tabloları incelenmesi karşılaştırılmalı tablolar ile yapılabilir de, uzunca bir dönemi kapsayan süre içinde işletmenin durumu görülmek istenildiğinde bu yöntemin uygulanmasında güçlükler yaşanabilmektedir (Ergüler, 2017). Amacı, işletmenin sürekliliği içerisinde, birkaç yıllık ekonomik ve finansal durumunu ve

değişimini dinamik bir yapı içerisinde, baz alınan bir yıla göre kıyaslayarak incelemektir (Eren, 2015).

Bu analiz yönteminde karşılaştırılacak yıllardan biri baz (temel) yıl seçilerek o yıl için miktar 100 olarak kabul edilir. Diğer yıllar baz yıla göre endekslenir ve artış veya azalışlar yüzde olarak gösterilir. Yıllar boyunca yapılan karşılaştırmalar dinamik bir analiz sağladığı için işletmenin uzun vadeli gelişme trendi incelenir.

Tablo 10: X İşletmenin Bilançosu

	2018	2019	2020
Dönen varlıklar toplamı	85.000	88.000	105.000
Duran varlıklar toplamı	110.000	101.000	123.500
Toplam aktifler	195.000	189.000	228.500
Kısa Vadeli borçlar	54.000	60.000	93.000
Uzun Vadeli borçlar	41.000	33.000	30.500
Öz kaynaklar toplamı	100.000	96.000	105.000
Toplam pasifler	195.000	189.000	228.500

Tablo 11: X İşletme Bilançosunun Eğilim Yüzdeleri

Trend	2018	2019	2020
Dönen varlıklar toplamı	100	104	124
Duran varlıklar toplamı	100	92	112
Toplam aktifler	100	97	117
Kısa Vadeli borçlar	100	111	172
Uzun Vadeli borçlar	100	80	74
Öz kaynaklar toplamı	100	96	105
Toplam pasifler	100	97	117

Tablo 12: X Firmanın Gelir Tablosu

	2017	2018	2019	2020
Net satışlar	0	70.000	67.000	62.500
Satılan malın maliyet(-)	0	- 50.000	- 47.500	- 44.000
Faaliyet karı	0	20.000	19.500	18.500
Satış ve yönetim giderler(-)	0	- 4.500	- 4.000	- 3.250
Amortisman(-)	0	- 2.000	- 1.500	- 1.250
FVÖK	0	13.500	14.000	14.000
Finansman giderler (-)	0	- 6.000	- 5.250	- 4.500
VÖK	0	6.500	8.750	9.500
Vergi (-)	0	- 3.500	- 2.720	- 2.000
Net kar	0	3.000	6.000	7.500

Tablo 13: X İşletme Gelir Tablosunun Eğilim Yüzdesi

Trend	2018	2019	2020
Net satışlar	70.000	96	89
Satılan malın maliyet(-)	- 50.000	95	88
Faaliyet karı	20.000	98	93
Satış ve yönetim giderler(-)	- 4.500	89	72
Amortisman(-)	- 2.000	75	63
FVÖK	13.500	104	104
Finansman giderler (-)	- 6.000	88	75
VÖK	6.500	135	146
Vergi (-)	- 3.500	79	57
Net kar	3.000	200	250

Eğilim yüzdesinin hesaplanması aşağıdaki formülle bulunur:

$$\frac{\text{ilgili yıl sonundaki değer}}{\text{baz yıl sonundaki değer}} \times 100 \quad (\text{Eren, 2015}). \quad (10)$$

1.10.4. Oran (Rasyo) Analizi

1.10.4.1. Likidite Oranlar

Likidite oranları işletmelerin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmede kullanılır (Çabuk, 2013). Likidite, vadesi gelen kısa vadeli borçları karşılayabilmesi açısından dönen varlıkların kalite ve yeterliliğinin bir göstergesi olarak ifade edilmektedir. Dolayısıyla likidite oranları olarak kabul görmüş oranlar, işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmek ve net çalışma sermayesinin yeterli olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Toplam işletme sermayesi olarak da adlandırılan dönen varlıkların iki ana görevi bulunmaktadır; Birinci görevi, vadesi gelen yükümlülüklerin karşılanması; vadesi gelen kısa vadeli borçların ödenmesi. İkinci görevi ise günlük işlemlerin çalıştığından emin olmaktır (Karagül, 2019). Bu tür bir finansal oran, işletmenin yükümlülüklerini yerine getirme yeteneğini ölçmektedir.

Likidite ile ilgili olarak cari oran, asit test oranı, nakit oran ve diğer oranlar ayrıntılı olarak incelenmiştir.

- Cari oran

Dönen varlıklar ile kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki sayısal ilişkiyi gösteren bir orandır. Dönen varlıkların, kısa vadeli borçlara bölünmesi ile hesaplanır.

$$\text{Cari oran} = \frac{\text{Dönen varlıklar}}{\text{Kısa vdeli borçlar}} \quad (11)$$

Cari oran, işletmenin her bir paralık kısa vadeli borcuna karşılık kaç paralık dönen varlığı olduğunu gösterir. Dönen varlık toplamı ile kısa vadeli borç toplamı arasındaki pozitif fark işletmenin “net çalışma sermayesini” ifade eder ve kısa vadeli borçlar ödendikten sonra günlük faaliyetlerin sürdürülmesi için kullanılabilecek dönen varlık büyüklüğünü yansıtır. Formülüne göre dönen varlıklar, paydada kısa vadeli borçtan daha fazla olmalıdır, böylece dönen varlıklar bu borcu kapatmak için yeterli olur ve net işletme sermayesi olur. Bu nedenle oranın birden büyük olması bekleniyor. Aksi takdirde, oran birden küçük olması dönen varlıkların kısa vadeli borçları karşılamada zorluk yaşandığı ve işletmenin net çalışma sermayesi noksanı ile karşı karşıya olduğunu ifade eder (Türk, 2013).

- Asit Test (Likit) Oran

Cari orana benzer, ancak stok hariç tutulmalıdır (2013 السنهوري).

Bazı finansal analistler cari oranın borç ödeme gücünü belirlemede etkili olmadığını düşünerek, asit test oranının ölçülmesi gerektiğini ileri sürmektedir.

Asit test oranı; stoklar dışındaki diğer cari aktif toplamının kısa vadeli borçlara bölünmesiyle bulunur. Stokların cari aktif toplamından çıkarılmasıyla hem stokların nakde dönüşümündeki belirsizlik hem de stok değerlemelerine ait belirsizlik giderilmiş olur (Burucu, 2009).

$$\text{Asit oranı} = \frac{\text{Dönen varlıklar} - \text{stoklar}}{\text{kısa vadeli borçlar}} \quad (12)$$

Asit test oranının hesaplanmasında stoklar çıkarıldığı için oranın 1 olması önerilir. Fakat rakamın standart olmadığı ve sektörden sektöre şirketten şirkete değişiklik göstereceği bilinmelidir. Bu oranın 1 olması şirketin kısa vadeli yükümlülüklerin hepsinin hızlı bir şekilde nakde dönüşebilecek değerlerle karşılandığını gösterir. Oranın 1’den büyük olması şirketin alacaklarını tahsil etmede zorlanıyor olabilir.

- Nakit Oranı

Bu orana göre, likidite ve karlılığın tesisin birbiriyle ilişkili iki hedefi olduğu dikkate alınmalı, ancak birini iyileştirmenin diğerinin zararına olacağını bilmeliyiz. Bu yüzden aralarında bir denge oluşturulmalı ve yüksek likidite oranının her durumda olumlu bir

gösterge olduğunu düşünülmemelidir çünkü bu yönetimin verimsizliğine işaret eder (الكحلوت، 2005).

$$\text{Nakit oranı} = \frac{\text{Hazır değerler} + \text{Menkul kıymetler}}{\text{Kısa vadeli borçlar}} \quad (13)$$

Bu değer en az 0.20 olması gerekir. Ancak firma stokları ihtiyaç duyulduğunda kolayca nakde çevrilebilecek durumdaysa veya işletmeye borcu olanlar güvenilir müşteriler ise bu oran daha düşük çıkması kabul edilebilir (Akel, 2016).

- İşletme Sermayesi

İşletme sermayesi, cari varlıklar eksi cari borçlardır, yani dönen varlıklar ile dönen borçlar arasındaki farktır. Ayrıca emtia stokuna dikkat edilmeli ve bozulabilir maddeler veya bozulmuş mallar içermediğinden emin olunmalıdır. Ve analist, emtia stokunun eskimesi olasılıklarından emin olmalı, ayrıca fiyat dalgalanmasının ve menkul kıymetin yeterliliğinden emin olmalıdır.

$$\text{İşletme sermayesi} = \text{dönen varlıklar} - \text{dönen borçlar} \quad (2013, \text{البيديري}). \quad (14)$$

1.10.4.2. Karlılık Oranları

Bu oranlar, şirketin ortakları, şirketin borç verenleri ve üçüncü şahıslar içindir ve bireylerin çok sıkı takip ettiği oranlardır. Nihayetinde şirketin faaliyetleri, sonucun yeterli kar sağlayıp sağlamadığını ortaya çıkarır.

- Net Karın Toplam Aktiflere Oranı

Bu yüzde, sabit kıymetler ve dönen varlıklardaki toplam yatırımın faiz oranını ölçer ve tesisin toplam varlıklarındaki her para için yatırımın geri dönüşünü besler ve tesis için bu yüzde ne kadar yüksekse, işletmelerin ortalamasından daha yüksektir. Sektörde hâkim olan bu tesisin varlıklarını yönetme ve bunları kar elde etmek için kullanma yeteneğini o kadar çok gösterir. Ve bu yüzde azaldığında firmanın satışlardaki payında bir düşüş olduğunu gösterir. Ayrıca, toplam varlık devir hızı, bağlılıkta mevcut ortalamanın altındadır ve bu oran aşağıdaki şekilde hesaplanır:

$$\text{net karın toplam aktiflere} = \frac{\text{net kar}}{\text{aktif toplamı}} \times 100 \quad (2006, \text{الصبان, بدوي و عبدالعظيم}). \quad (15)$$

- Mevduat Getiri Oranı

Mevduatın getiri oranı, bankanın başarıyla elde ettiği mevduatlardan kar elde etme kabiliyetinin kapsamını ölçer ve bu oranın nasıl hesaplandığı aşağıdaki gibidir:

$$\text{mevduat getiri oranı} = \frac{\text{net kar}}{\text{Mevduat}} \times 100 \quad (16)$$

Denklemin payında görünen net kardan mevduat faizi düşüldüğünden, bu oran net mevduat getirisi oranını temsil etmektedir (2006 هندی).

- Brüt Satış Karı Oranı

Net kâr oranı (net kâr marjı), net satışların ve yapılan giderlerin etkinliğinin ölçülmesini sağlan bir orandır. İşletmenin her bir TL'lik satışından elde ettiği karı gösterir (Burucu, 2009). Gelir tablosunun kar bölümlerinden yararlanmak suretiyle satışlar üzerinden çeşitli karlılık oranları hesaplanabilir. Bu oran brüt satış karının net satışlara bölünmesi şeklinde hesaplanır:

$$\text{Brüt satış karı oranı} = \frac{\text{net kar}}{\text{net satışlar}} \times 100 \quad (17)$$

İşletmenin satış karlılığının ne oranda olduğunu gösterir. Oranın yükselme eğilimi içinde olması toplam satışlar içinde satılan malın maliyeti payının azaldığını gösterir. Oranın yüksek olması olumlu karşılanır ve standart bir oran tespit edilmemiştir. Bulunan oran geçmiş yılların oranları, rakip işletmelerin oranları ve sektör ortalamaları ile mukayese edilir.

- Öz Sermaye Karlılığı Oranı

Öz sermaye karlılığı oranı firmanın öz sermayesinin ne kadar karlı kullanıldığının açık bir göstergesidir. Sektöre göre farklılık göstermekle birlikte 0,25 dolaylarında olması istenir.

$$\text{öz sermaye karlılığı oranı} = \frac{\text{net kar}}{\text{öz sermaye}} \times 100 \quad (\text{Geyikçi, 2007}). \quad (18)$$

Yüksek bir öz sermaye getirisi oranı, işletme sahipleri tarafından yapılan yatırımın karlı olduğunu gösterir. Düşük bir oran ise yatırımın etkisiz ve verimsiz olduğunu göstermektedir. Ancak daha sağlıklı bir yorum yapabilmek için işletmenin sektörünün ortalamasını bilmek gerekmektedir.

1.10.4.3. Finansal Yapı (Kaldıraç) Oranları

Bir şirketin sermaye yapısı değerini, en üst düzeye çıkarmak için önemlidir. Etkileyici bir uzun vadeli ve kısa vadeli borçlar ve öz sermaye yapısına sahip olmalıdır (Şen, 2019). Yabancı kaynak kullanım düzeyi, firmaların faaliyet gösterdiği sektöre göre farklılık gösterdiğinden mali yapı oranları incelenirken sektördeki diğer firmaların borçlanma düzeyi, firmanın borçlar/öz kaynak dağılımı, borçlanmanın vadesi ve ne amaçla yapıldığı, kredi türü gibi hususlar birlikte değerlendirilmelidir (Sarıkale, 2016).

- Borçlanma Oranı (Toplam Borç Oranı)

Mali yapının ilk yönü borçlanma faizidir. Bu orana "kaldıraç oranı" veya "brüt borç oranı" da denir. Söz konusu oran varlıkların yüzde kaçının borçlarla karşılandığını ifade etmektedir. Borçlanma oranı, toplam kurumsal varlıkları ve toplam borçları karşılaştırır ve alacaklılardan aldığı para yüzdesini gösterir. Kaldıraç oranı aşağıdaki formül yardımıyla hesaplanabilir.

$$\text{borçlanma oranı} = \frac{\text{toplam borçlar}}{\text{toplam aktifler}} \times 100 \quad (\text{Temizler, 2015}). \quad (19)$$

Borçlanma oranının genelde 1'den küçük ve 0,50 civarında olması istenmektedir. Fakat sektörün ortalamaları ve firma içi standartlardan borçların etkin bir şekilde kullanılıp kullanılmadığına dikkat edilmelidir.

- Kısa Vadeli Borçlar (KVB)

Standartlaştırılmış hesap planına göre kısa vadeli borçlar, bir yıl içinde ödenecek finansal yükümlülükler; ticari borçlar, diğer borçlar, alınan avanslar, vergi ve ödenecek diğer borçlar (yükümlülükler), borç karşılıkları, giderler, gelirler, sonraki aylara ait borçlar ve diğer kısa vadeli yükümlülüklerden oluşmaktadır. Kısa vadeli borçlar / toplam kaynaklar oranı, işletmenin toplam kaynakları içindeki, yani toplam yükümlülükler içindeki tüm kısa vadeli borçların yüzdesini gösterir.

$$\text{KVB} = \frac{\text{KVB}}{\text{pasif toplamı}} \times 100 \quad (\text{Sarıkale, 2016}). \quad (20)$$

- Uzun Vadeli Borçlar (UVB)

Tek düzen hesap planına göre uzun vadeli borçlar; bir yıldan fazla sürede ödenmesi gereken mali borçlar, ticari borçlar, diğer borçlar, alınan avanslar, borç ve gider

karşılıkları, gelecek yıllara ait gelir ve gider tahakkukları ile diğer uzun vadeli yükümlülüklerden oluşmaktadır. Uzun vadeli borçlar / Toplam yükümlülük oranı, işletmenin toplam kaynakları içindeki uzun vadeli borç yüzdesini ifade eder. Diğer mali yapı oranları ile değerlendirilir.

$$UVB = \frac{UVB}{\text{pasif toplamı}} \times 100 \quad (\text{Sarıkale, 2016}). \quad (21)$$

- Sahiplik Oranı

Bu oran, tasfiye durumunda adi hisse senedi sahiplerinin toplam varlıklardan alacakları yüzdeyi belirlemek için kullanılır.

$$\text{Sahiplik Oranı} = \frac{\text{Ortak Sermaye}}{\text{Toplam Varlıklar}} \times 100 \quad (\text{الشيخ, 2008}). \quad (22)$$

- Borçların Öz Kaynaklara Olan Oranı

Bu oran, kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakların, öz kaynaklara bölünmesi ile hesaplanmaktadır.

$$\text{Borçların Özkaynak Oranı} = \frac{\text{Toplam Borçlar}}{\text{Öz Kaynaklar}} \times 100 \quad (\text{Safarlı, 2019}). \quad (23)$$

1.10.4.4. Faaliyet Oranları

Bu oranlar, şirket yönetiminin varlıkları ve yükümlülükleri yönetmedeki başarısını değerlendirmek ve şirketin mevcut kaynaklarını kullanma, varlık edinme ve bu varlıkları en iyi şekilde kullanma, mümkün olan en büyük satış hacmini elde etme kabiliyetini imkân olan en yüksek karı ölçmek için kullanılır.

- Alacak Devir Hızı Oranı

Nakit bütçesini hazırlarken, kredili satış yapılırsa bunun ne zaman nakde dönüşeceğini bilmelidir. İlgili kredinin normal sürede alınması bekleniyor. Dönem sonunda ticari alacakları bekleyen gün sayısı hesaplanır ve genellikle alacakların tahsil edildiği gün sayısı olarak ifade edilir. Kredili satış tutarı bilinmiyorsa toplam satışlar kalemi de kullanılabilir.

$$\text{Alacak Devir Hızı} = \frac{\text{net kredili satışlar}}{\text{ticari alacaklar}} \times 100 \quad (\text{Palaz, 2018}). \quad (24)$$

Oranda yer alan ticari alacaklar, şirketin temel faaliyetinden oluşan senetli ve senetsiz alacakları ifade eder. Ticari alacaklar, kredili satışlar nedeniyle oluştuğundan, kredili satışlar temel alınmalıdır. Ortalama ticari alacak, dönem başındaki toplam alacak ve dönem sonundaki alacak tutarının 2'ye bölünmesiyle hesaplanır.

$$\text{Ortalama Alacaklar} = \left(\frac{\text{Dönem Başı} + \text{Dönem Sonu}}{2} \right) \times 100 \quad (25)$$

- Aktif Devir Hızı

Bu oran sayesinde şirketin aktif varlıklarının ne sıklıkla satıldığı hakkında bilgi almak mümkündür. Aktif dolaşım oranının yüksek olması olumludur. İş yüküne göre değişmekle birlikte oranın 2-4 arasında olması uygun olacağı önerilmektedir.

$$\text{Aktif Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Aktif Toplamı}} \times 100 \quad (\text{Solak, 2012}). \quad (26)$$

- Ticari Borç Ödemesi Süreci

Üretim ve maliyetlerini azaltmak için ticari borcunun düşük olması gerekiyor ve ticari borcu düşürmek için işletmeler satıcılara olan ödemelerini ertelemeye çalışırlar. Ticari borç devir hızının düşük olması, ticari borç ödeme süresinin uzun olması anlamına gelmektedir.

$$\text{Borç Ödeme Süresi} = \frac{365}{\text{Borç Devir Hızı}} \times 100 \quad (\text{Safarlı, 2019}). \quad (27)$$

- Özsermaye Devir Hızı

Bu oran, şirketin özkaynakları ile net satışlar arasındaki ilişkiyi gösterir ve aşağıdaki formül yardımı ile hesaplanır;

$$\text{Özsermaye Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Öz Sermaye}} \times 100 \quad (28)$$

Özsermaye devir hızı firmanın özsermaye karlılığını da etkiler. Yani firmanın özsermayesini etkili bir şekilde kullanmaması, yatırımları sonucu elde ettiği karın da düşük olmasına neden olur (Temizler, 2015).

1.11. Finansal Analizin Kullanımları

Finansal analiz, analize konu olan kurumların performansını bilmek ve ilgili kararlar vermek için kullanılır. Mali analiz birden çok amaca hizmet etmek için kullanılabilir, bunlardan en önemlileri aşağıda yer almaktadır.

1.11.1. Kredi Analizi

Borç veren, borçlu ile olan ilişkisinde karşılaşması beklenen riskleri belirlemek, bunları değerlendirmek ve bu değerlendirmenin sonucuna göre bu ilişkiye ilişkin kararını oluşturmak amacıyla bu analizi gerçekleştirir. Çeşitli finansal analiz araçları, diğer araçlara ek olarak analiste, borçlunun finansal tablolarının uygun analizi yapılırsa, bu araçların finansal riskleri belirleme becerisi nedeniyle, doğru kararı almasını sağlayan uygun ve etkili bir çerçeve sağlar ve analizden çıkarılan sonuçların uygun bir şekilde okunmasını sağlar.

1.11.2. Yatırım Analizi

Finansal analizin en iyi pratik uygulamalarından biri, kurumsal hisse senetlerine yatırımı değerlendirme ve kredi verme alanında kullanılanlardır. Bu yatırımlarının güvenliğine ve getirilerinin yeterliliğine odaklanan bireysel ve kurumsal yatırımcıların halkı için büyük önem taşımaktadır.

1.11.3. Birleşme ve Satın Alması Analizi

Birleşme ve satın alma, iki veya daha fazla ekonomik birimin bir araya gelmesi sonucu bir ekonomik birimin oluşması ve her birinin veya birinin tüzel kişiliğinin sona ermesi ile sonuçlanır. Başka bir kurum satın almak için, alıcı, finansal yönetimi değerlendirme sürecini üstlenir. Böylece satın alınacak kurumun mevcut değeri ve gelecekteki performansı tahmin edilir ve satıcının finans departmanı tarafından önerilen teklifi değerlendirmek ve yargılamak için aynı analiz sürecini yürütür (صالح و الصغير, 2018).

1.11.4. Finansal Planlama

Gelecek için planlama süreci, farklı mal ve hizmet ürünleri için piyasalardaki ciddi karmaşıklıklar nedeniyle her kuruluş için gerekli bir konudur. Planlama süreci, önceki performansının rehberliğinde kurumun beklenen performansı için bir vizyon

geliştirmektedir. Finansal analiz araçları bu süreçte performans değerlendirmesi açısından önemli bir rol oynar (صالح و الصغير, 2018).

1.11.5. Performans Değerlendirme Analizi

Finansal analizin en önemli kullanımlarından biri, karar vermek için yeniden değerlendirme süreciyle yapılan organizasyondaki performansın değerlendirilmesidir. Kâr seviyesi ve kurumun likidite sağlama ve yükümlülüklerini ödeme kapasitesi bundan yararlanan taraflar için olduğu gibi kredi verenler, resmî kurumlar için de önemlidir. (امبدي, 2018).

1.11.6. Finansal Kontrol

Mali kontrol, hataları, sapmaları ve zayıflıkları ortaya çıkarmak ve bunları zamanında ele almak için belirlenmiş standartlara ve ilkelere uygun olmasını sağlamak için işin değerlendirilmesi ve gözden geçirilmesi olarak tanımlanır (امبدي, 2018).

2. BÖLÜM BANKA KREDİSİ VE TEMİNAT KABULU

Bu bölümde, krediler, önemi, unsurları, türleri, ve banka kredi verirken teminatlar ve garantiler nelerdir bahsedilmiştir.

2.1. Banka Kredisi ve Teminat Kabulü

Bankalar genellikle müşterilerine kredi sunmadan önce bir kredibilite analizi yaparlar. Bir müşterinin kredi itibarını belirlemek için 5K (5C) kuralı kullanılmaktadır. 5K kuralını karakter, kapasite, sermaye, kefalet(garantiler) ve koşullar oluşturmaktadır. Bu kural bankaların kredi değerlendirmesinde kullanılan bir yöntem olmakla birlikte, hangi amaçla, hangi koşullarda, ne kadar kredi verileceği, kullanılan kredi için hangi teminat alınacağı ve ne tür kredi verileceği konusunda kişi veya şirketlere rehberlik etmektedir. Çünkü uygun olmayan müşterilere kredi vermek risklidir. Sermaye yetersiz olsa bile, müşteriler teminat alınarak ödünç verilebilmektedir.

Kredi değerlendirilmesinde kullanılan 5K(5C) kuralı aşağıda yer almaktadır.

- Karakter: Kişi veya kurumların itibarı, borçlunun bankalar nezdindeki itibarını göstermektedir.
- Kapasite: Müşterinin ödeme kabiliyetini gösterir. Yani müşterinin gelir kalemleri vb. dikkate alınır.
- Kapital (Sermaye): Müşterinin finansal yeterliliğinin göstergesidir.
- Kefalet (Kefil): Teminat anlamına da gelir. Bir müşteriye sunulan bir krediyi iade etme riskinin dağılımını gösterir.
- Koşullar (Kanun): Verilen kredilerin hangi koşullar altında yerine getirildiğini açıklar.

Kredi riski, geçmişte olduğu gibi günümüzde de bankaların mali yapısını tehdit eden en önemli risklerden biridir. Bu nedenle etkin kredi riski yönetimi, geçmişten günümüze sağlıklı bir bankacılık sektörü için her zaman bir gereklilik olarak görülmüştür. Finansal araçların özellikle mevcut bankacılık hizmetlerinde çeşitlendirilmesi, kredi riski kaynaklarının çeşitlenmesine yol açmış ve dolayısıyla kredi riski oluşturan araçların çeşitliliğindeki bu artış, kredi riskinin önemini artırmıştır (Sağkol vd., 2013).

2.2. Banka Kredisi

Bir mevcudun belli bir süre sonra geri alınmak kaydıyla verilmesi veya verilmiş bir varlığın ödenmesine kefil olunmasıdır (Sarı, 2020).

Gerçek veya tüzel kişi için bir banka; belirli bir vadeyle ya da vadesiz, Belirli bir garantili veya garantisiz, nakdi ya da gayrinakdi olarak sunulur (Kırbaşı ve Güzevli).

Ekonomi terimi olarak kredi, eşya, mal, menkul kıymet ya da hizmetin bugünkü değerini gelecekte bir bedel ödemeyi garanti ederek ya da söz vererek ödünç almaktır (Tokel, 2004).

Araştırmacıya göre, banka kredisi iki bağımsız tarafın arasındaki ilişkidir. Aralarında yapılan bir sözleşmeye göre, birinci taraf, belli bir miktar para ya da mal alırken, ikinci taraf bu malı sözleşmeye göre taahhüdü karşılığında belli bir süre içinde vermektedir.

2.3. Banka Kredisinin Önemi

Banka kredisine, her biri önemli olan iki açıdan bakılır. İlki kurumun banka kredisine bakışı. İkincisi, bankanın kredinin rolüne ve ulusal ekonomi üzerindeki etkisine bakışı.

- Bankanın bakış açısına göre; kredi, ticari bir bankanın büyümenin sürekliliğini sağlayabileceği, karlara ve ulaşmak istediği hedeflere ulaşmasını sağlayabileceği yatırımla bağlantılıdır. Bu, banka kredisinin bir yatırım şekli olduğu için yapılır. Getirilerin büyük bir kısmının elde edildiği bankanın önemli varlıklarıdır.
- Ulusal ekonomiye gelince, kredi büyük etkisi olan çok önemli bir faaliyettir ve buna ekonominin büyümesi ve ilerlemesi bağlıdır (الكحلوت, 2005).

2.4. Kredinin Unsurları

2.4.1. Vade Unsuru

Borç vermede zaman çok önemli bir konudur, çünkü ödünç verilen paranın iadesi ve belirli bir süre sonra sağlanan itibar borç verme meselesidir. Gelecek belirsiz olduğu için, zaman ne kadar uzun olursa risk o kadar büyük olur. Bankaların sağladığı itibarın belli bir süre sonra iade edilmesi gerektiğinden kredinin süre bileşeni çok önemlidir. Vadesiz bir işlemin kredi özelliği bulunmaz (Alishah, 2010).

2.4.2. Güven Unsuru

Güven, iki sözleşme tarafı arasında banka kredisinin dayandığı unsurlardan biridir. Çünkü güven unsuru müşteride olması gereken en önemli özelliklerden biridir. Böylelikle banka kendisine gerekli krediyi verme kararını verebilir (عبدالحی, 2017).

2.4.3. Risk Unsuru

Her kredide her zaman risk vardır. Krediyi kullanan kurumun mali yapısının iyi olması ve teminat yapısının sağlam olması ise risk faktörü tam olarak sıfırlanmayacaktır. Bu nedenle risk unsuru kredinin en temel unsurlarından biridir. Borç veren kurumlar, yani bankalar, bir krediyi kullanmadan önce bu risklerin tam olarak ne olduğunu tanımlamalıdır (Ataçoğlu, 2006).

2.4.4. Gelir Unsuru

Kredi geliri faiz veya komisyondan oluşmaktadır. Bankalar, verdikleri hizmetler karşılığında bazı komisyonlar almaktadır. Bu komisyonlar her banka tarafından belirlenir ve ayrıca bir bankadan diğerine miktar olarak farklılık gösterir. Hatta aynı banka içindeki farklı şubeler farklı komisyonlar miktarlar gösterir (Pellumbi, 2006).

2.5. Kredi Türleri

2.5.1. Niteliklerine Göre Krediler

2.5.1.1. Nakdi Krediler

Nakdi kredilerde esas olarak faiz veya komisyon karşılığında ödünç para verilmesidir (Tekindağ, 2010). Nakit karşılıklı krediler aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

- Para ödünçü
 - Sabit vadeli para ödünçü
 - Cari hesap kredisi
- İskonto ve iştirak kredisi
- Senet veya emtia avansı
- İhracat kredisi (Ölekli, 2019).

2.5.1.2. Gayrinakdi Krediler

Gayrinakdi krediler, ücret ve komisyonlar karşılığında borçlu adına teminat olarak banka tarafından verilmektedir. Gayrinakdi krediler; teminat mektupları, ek kredi, ithalat garantisi, teminat kredisi vb. bir şekilde kullanılabilir (Tekindağ, 2010). Gayri nakdi krediler aşağıda kategorilere ayrılabilir:

- Teminat mektup kredisi
 - Avans teminat mektupları
 - Geçici teminat mektupları
 - Performans teminat mektupları
- Kabul /aval kredileri
 - Akreditifli kabul / aval kredileri
 - Vesaik mukabili kabul / aval kredileri
 - Mal mukabili kabul / aval kredileri
- İthalat akreditif kredileri (Aydın Y. , 2009).

2.5.2. Kullanım Amacına Göre Krediler

2.5.2.1. Yatırım Kredileri

İşletmelere, bina ve tesislerinin yapımı için (Sabit kıymetlerin finansmanı amacıyla) açılan orta ve uzun vadeli kredilerdir (Usuğ, 2016).

2.5.2.2. Donatım Kredileri

İşletmelerin mevcut faaliyetlerini sürdürmek için ekipman alımı, yenileme, kapasite artırımı vb. ihtiyacı olan ekipman için fon sağlayan kredilerdir (Usuğ, 2016).

2.5.2.3. İşletme Kredileri

Şirketlerin kısa vadeli işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak ve nakit açıklarından kurtulmak için verilen kredilerdir (Horasan, 2010).

2.5.2.4. Üretim Kredileri

İşletmelerin üretirken faaliyetlerini finanse etmek için sağlanan kredilerdir (Horasan, 2010).

2.5.3. Vadelerine Göre Krediler

Krediler belirli bir süre için verilmektedir. Kredi vermek vade için aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir.

2.5.3.1. Kısa Vadeli Krediler

1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli kredilerdir. Bu kredilerin maliyeti düşüktür ve riski uzun vadeli borçlardan daha düşüktür.

2.5.3.2. Orta Vadeli Krediler

1-5 yıl arası olan krediler orta vadeli kredilerdir. Kredi müşterilerin orta vadeli finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sağlanan kredilerdir.

2.5.3.3. Uzun Vadeli Krediler

5 yıldan fazla olan krediler ise uzun vadeli kredilerdir. Uzun vadeli fon isteyenlere karşılamak amacıyla verilir. Bankalar açısından uzun vadeli kredi kullanırmak daha yüksek risk üstlenmek demektir (Delikanlı, 2010).

2.5.4. Kredi Teminatlarına Göre Krediler

2.5.4.1. Teminatlı Krediler

Müşterinin kendi imzası ile teminat olarak gösterdiği maddi değeri olan bir ipotek veya ipotek karşılığında verilen kredilerdir (İbiş, Çatıkkaş ve Çelikdemir, 2018). Müşteri krediyi geri ödemezse, banka aldığı tazminattan yararlanacaktır. Teminatlı krediler de iki gruba ayrılmıştır.

- Şahsi teminatlı krediler: Teminat olarak alınan kredi müşterisi dışında bir veya daha fazla kişinin (teminat) imzasıdır. Teminat kredisi, kişisel garantili bir kredi türüdür.

- Maddi teminatlı krediler: Bunlar, bankanın kabul koşullarını karşılayan maddi değer taahhütlerine karşı açılan kredilerdir. Örneğin, hisse senetleri, tahvil, mevduat sertifikaları, nakit dondurma bonoları, ipotekler, emtia rehinleri, ticari teşebbüsler ve altına karşı krediler (Usuğ, 2016).

2.5.4.2. Teminatsız Krediler

Müşterinin itibarı güvenerek ve sadece onun imzası karşılığında teminatsız verilen kredilerdir. Örnek, açık kredi, tek imzalı teminat mektubu (İbiş, Çatıkkaş ve Çelikdemir, 2018).

2.6. Banka Kredisi Verme Kararını Etkileyen Faktörler

Ticari bir bankada banka kredisi verme kararını etkileyen birbiriyle ilişkili ve tamamlayıcı bir dizi faktör vardır.

2.6.1. Müşteriye Özel Faktörler

Kredi talebinde bulunan müşterinin kişiliğinde, sermayesinde, müşterinin faaliyetini yönetme ve yükümlülüklerini ödeme kabiliyetinde, sağlanan garantilerde, müşterinin pazardaki konumu temsil edilir. Tüm bu faktörler, müşterinin gerekli krediyi almaya uygunluğunu değerlendirmede ve kredi verirken bankanın maruz kalabileceği kredi riski miktarını belirlemede rol oynar (عبدالحي, 2017).

2.6.1.1. Müşteri Kişiliği

Müşterinin kişiliği, kredi kararında önemli bir rol oynamaktadır, çünkü müşteri saygılı olduğunda, finansal durumu ve maruz kaldığı finansal krizler ne olursa olsun, kredisini çeşitli yollarla geri ödemeye çalışır. Ticaret merkezi, ortakları, müşterileri ve tedarikçileri varsa müşterinin banka veya diğer bankalar dosyalarına ek olarak müşteriyle ilgilenen kurumların önceki kayıtları, kimlik belgeleri ve müşterinin kendisi ve işi hakkında sunduğu belgeler gibi müşterinin itibarının bilinmesini sağlayan bazı şeyler vardır. (الدباس, 2014).

2.6.1.2. Sermaye

Müşterinin sermayesi, kendisi için bir öz finansman kaynağı olarak kabul edilir ve iflas durumunda müşterinin yükümlülüklerini başkalarına ödemek için öz kaynakların yeterliliğini sağlamak amacıyla rezervlere ve dağıtılmamış karlara ek olarak nominal sermaye içermektedir. Bu kaynakların en azından dış kaynaklara eşdeğer olması tercih edilir. Çünkü müşterinin ödeme gücü, yükümlülükleri yerine getirmek için yeterli olan mevcut ve gelecekteki varlıkların boyutu ve türü ile ilgilidir. Müşterinin finansman yapısının uygunluğu, bu kapasitenin belirlenmesine yol açar (نصار، 2005).

2.6.1.3. Müşteri Kapasitesi

Müşterinin çalıştığı ortama maruz kalabilecek değişiklikler karşısında uyum sağlama kabiliyetinin yanı sıra, bankalara karşı yükümlülüklerini veya diğer mali yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyeti ile temsil edilir. Gelir yaratma yeteneği ve dolayısıyla krediyi geri ödeme kabiliyeti ve kapasitesi, araçlar yoluyla müşterinin finansal tablolarının mali ve muhasebe analizi ile tanınır ve bu konuyla ilgili ayrıntılı bir tartışma gelecekte ayrı bir bölümde yapılacaktır (الدباس، 2014).

2.6.1.4. Müşterinin Bankaya Sunabileceği Garantiler

Müşterilere verilen kredi kolaylıkları kredilerin faiz, komisyon ve harcamalarına ek olarak, bu kredilerin değerini geri ödeyecek yeterli teminatlarla eşleştirilmelidir. Bankalar, teminatların alınmasında kredi imkânları arasında bir denge sağlamayı amaçlamaktadır. Kayıp olasılığı, kar olasılığı gibi potansiyel ve beklenen bir konudur ve bankanın kontrolü dışında meydana gelebilecek değişkenler nedeniyle bunun tahmininde bir hata da mümkündür. Garanti, müşterinin banka kredisini belgeleme taahhüdünde bulunduğu, müşterinin sahip olduğu taşınır ve taşınmaz varlıkların tutarı anlamına gelir ve garanti, bankalardaki yönetimin kredi verme kararını aldığı anda karşılaştığı belirli riskler için bir iyileştirme veya koruma olarak söylenebilir. Kredi ve dolayısıyla risk potansiyeli o kadar büyük olur. Kredi sürecini en çok etkileyen şey, bankanın haklarını korumak için gereken garantilerdir. (نصار، 2005).

Bu nedenle, kredi sürecini çevreleyen risk ne kadar büyükse, bankanın haklarını korumak için gereken garantiler o kadar büyüktür, çünkü teminat oranı, krediyi etkileyen diğer faktörlerin kalitesi ve pozitifliğine göre %100, %150 veya %200 olarak

belirlenir. Teminat, finansal yeterliliğe ve kredinin ödenmesinde bir teminatı temsil etmesini sağlayan iyi bir üne sahip bir kişi olabilir ve teminat, müşteri için kefil olmayı kabul eden başka bir kişiye de ait olabilir.

2.6.1.5. Müşteriyi Çevreleyen Ekonomik veya Politik Koşullar

Müşteriyi çevreleyen ekonomik koşullar, müşterinin ekonomik durumunun finanse edilecek faaliyet veya proje üzerindeki etkisiyle temsil edilir. Çünkü bankaların kredilendirme politikası ekonomik refah ve gerileme durumlarında farklılık gösterir. Böylece borç verme politikası refah durumlarında açıktır ve esneklikle karakterize edilir ve gerileme durumlarında küçülür ve ciddiyetle karakterizedir. Satış hareketini ve kar seviyesini etkileyen piyasa durumundan ve beraberindeki rahatsızlıklardan etkilenmenin yanı sıra kredi kararı, genel olarak ekonomik duruma ve özelde kurumların mali durumuna bir şekilde yansıyan siyasi durum ve ülkeye özgü çatışma ve anlaşmazlıklardan da etkilenmektedir (الدباس, 2014).

2.6.1.6. Müşterinin Pazardaki Konumu

Müşterinin pazardaki payı, rekabet biçimi ve müşteri tarafından üretilen ürünün yaşam döngüsü müşterinin pazardaki konumunu gösterir ve bu nedenle kredi kararını etkiler (الدباس, 2014).

2.6.2. Ticari Bankaya Özgü Faktörler

Bu faktörler şunları içerir:

- Bankanın hâlihazırda sahip olduğu likidite derecesi ve onu kullanma kabiliyeti. Likidite kavramı, bankanın yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyeti anlamına gelir. Bankanın esas olarak iki unsorda temsil etmektedir. Bunlar;
 - Mevduat sahiplerinin mevduattan para çekme taleplerini yerine getirmek
 - Toplumun ihtiyaçlarını karşılamak için kredi ve avans vererek fon taleplerini yerine getirmek.
- Bankanın finansman kararlarını verirken ve bu çerçevede çalışırken benimsediği strateji türü.
- Genel hedef, bankanın bir sonraki aşamada ulaşmak istemesi.

- Bankanın sahip olduğu yetenekler, özellikle kredi veya banka finansmanı işlevini yerine getirebilecek nitelikli ve eğitimli insan kadroları ile bankanın sahip olduğu uygulanan teknoloji ve modern elektronik donanım (وحيد, 2018).

2.6.3. Finansman (Kredi) İmkânı ile İlgili Faktörler

Kredinin kendisiyle ilgili birçok faktör vardır ve bunlar şunları içerir:

2.6.3.1. Kredinin Amacı

Kredi, yurtiçinde veya yurtdışında bir üretim veya ticari amaç için talep edilebilir veya belirli bir tüketici malının satın alınmasının finansmanı gibi tüketici finansmanı için talep edilebilir ya da kredi, bina, arazi ve gayrimenkullerin finansmanı amacıyla finanse edilebilir.

2.6.3.2. Kredinin Süresi

Müşterinin krediyi talep ettiği ve istediği dönem olup, bu sürenin müşterinin imkânlarına ve banka faizine uygun olma ihtimalinin araştırılmasıdır.

2.6.3.3. Ödeme Şekli

Ödeme aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olacak mı ve bu ödemeler hem müşterinin hem de bankanın yetenekleriyle aynı anda orantılı mı sorusunun cevaplarını arar.

2.6.3.4. Kredi Miktarı

Kredi miktarı, kredi analizinde çok önemlidir, çünkü kredinin büyüklüğü ne kadar yüksekse, banka tarafından yüksek risk ve sağlanan garantilerin ve bunların gerekli kredi veya krediye uygunluğunun incelenmesi için daha büyük bir çalışma yapılması gerekmektedir (الدباس, 2014).

2.7. Banka Kredi Görevlisi Tarafından Karşılanması Gereken Özellikler

Görevlinin işini verimli ve yetkin bir şekilde yerine getirebilmesi için birtakım niteliklere sahip olması gerekir ve bu nitelikler arasında şunlardır:

- Kişisel olarak kabul edilebilir.
- Bilgileri analiz etme yeteneği.

- Ekonomik gelişmeleri ve piyasa koşullarını takip etme yeteneği.
- Bütçe analizi bilgisi ve raporlama hazırlamak kabiliyeti.
- Başkalarının fikirlerini ikna etme, diyalog kurma ve kabul etme yeteneğine sahiptir (الكحلوت, 2005).

2.8. Kredi Süreci

Bankada kredi süreci aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır;

2.8.1. Müşteri Kredi Talebi

Banka, özellikle kredinin amacı, vadesi ve geri ödeme şekli açısından, müşterinin kredi verme politikasına uygunluğunu belirlemek için talebini inceler. Bu operasyonlar ışığında, talebin çalışmasının tamamlanması ile kredi sürecine devam edilmesi veya müşteriye açıklanan nedenlerle reddinden dolayı özür dilenmesi için ilk karar alınır (حريزي, 2018).

2.8.2. Mali Tabloların Analizi ve İstihbarat

Kredinin verileceği firmanın mali durumunun detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Bunun için bilanço ve gelir tablosu başta olmak üzere şirketin mali tabloları kullanılır. Mali tabloların geriye dönük incelenmesi, bir şirketin zaman içindeki mali performansını değerlendirmek için önemlidir. Kişilere verilen kredilerde kişinin mali durumu, maaş belgesi, mal varlığı gibi belgeler incelenir (İbiş, Çatıkkaş ve Çelikdemir, 2018).

2.8.3. Kredi Teklifi ve Değerlendirmesi

Şube bu aşamada kredi teklifini hazırlar ve şubenin kredi yetkisini aşan tutarlar için ilgili üst birimlere gönderir. Buradaki amaç, banka üst yönetiminin ve birden fazla kişinin katılımıyla sağlıklı bir operasyonda büyük krediler verme kararını vermektir. Teklif edilen kredi, aynı olarak veya bazı değişikliklerle kabul edilir ya da reddedilir. Kabul edilirse, sonraki aşama atlanır (İbiş, Çatıkkaş ve Çelikdemir, 2018).

2.8.4. Garantiler

Garanti, önceki standartlardaki bazı eksikliklerle yüz yüze veya şahsen müşteriden alınır, ancak müşterinin iyi özelliklerinin, yükümlülüklerine olan bağlılığının ve ödeme gücünün yerini tamamen alamaz. Teminatların amacı, bankanın sağladığı kredinin koşullarını iyileştirmek ve bankaya bazı olası risklere karşı koruma sağlamaktır. Banka, borçludan kendisine yeterli sermaye sağlamadığı için teminat alacaktır. Ancak, bankanın dayandığı ödeme kaynağı teminatların kendisinin satışı ise, kredinin verilmemesi gerektiği dikkate alınmalıdır (هاجر, 2016).

2.8.5. Kredi Kullandırma

Borçlu, krediyi kullanmaya başlamak için kredi sözleşmesini imzalamanın yanı sıra gerekli teminatları sunarak kredi sözleşmesinde belirtilen taahhüt ve yükümlülükleri yerine getirir (حريري, 2018).

2.8.6. Kredi İzleme

Kredi izleme faaliyetleri kredi sürecinde aşağıdaki faydaları sağlayarak sürece önemli bir katkı sağlamaktadır.

- Kredi müşterisinin kredi anlaşmasının şartlarına uyup uymadığını belirleyin.
- Sorunlu veya borç yaratma ihtimali olanların belirlenmesi.
- Tahsil edilebilirlik veya kredi portföyünün yapısı hakkında bilgi vermek ve yönetime şüpheli kredi karşılığının veya banka sermayesinin oluşabilecek zararlar için yeterli olup olmadığı konusunda fikir vermek.
- En kısa sürede gerçek ve olası hasarları mümkün olan belirleyin.
- Kredi politikalarına, bankacılık mevzuatına ve düzenlemelerine uyulduğunu doğrulayın.
- Yönetime kredi portföyünün genel durumu hakkında bilgi vermek ve şüpheli krediler için karşılık ayırmak (Tekindağ, 2010).

2.8.7. Kredinin Kapanması

Kredi departmanının önemsendiği en önemli prosedürlerden biri, üzerinde anlaşmaya varılan geri ödeme planına göre taksit tahsilatı yapmak ve geri ödeme sürecini sağlamak

için her müşteri için başvuru ile ilgili tüm belgeleri içeren bir dosya açmak ve takibini gerçekleştirmektir. Oluşabilecek olası aksaklıkları tespit etmek için krediyi aldıktan sonra müşterinin mali durumunu araştırarak durumu kötüleşmeden ve kredi kaybından önce süreci kolaylaştırır.

Kredi takip sürecinin üç adımdan geçtiğini kısaca not ediyoruz:

- Değişimden önce takip edin
- Değişim sırasında takip
- Değişimden sonra aşağıdakileri içermesi gereken takip

*Mali takip

*Ekonomik izleme

*Çevresel izleme (وحيد, 2018).

Banka, ödeme takibinde önceki koşullardan hiçbirisi ile eşleşmemişse (yasal prosedürler, ödemenin ertelenmesi, kredinin yenilenmesi) üzerinde anlaşılan sisteme göre tahsilât yapar.

2.9. Kredi Teminatları ve Teminat Mektupları

Garanti kredisi, bir bankanın müşterinin gelecekteki sözleşmesi ile garanti sözleşmesi yaparak müşterisine sağladığı kredidir. Teminatı sağlamakla banka, birincil ilişkinin müşterinin istediği şartlarda yapılmasına imkân vermiş olacaktır (Destereci, 2009). Bankalar teminat alırken firmanın durumunu göz önüne alır. Banka bir tür teminatla yetinebileceği gibi, birden çok teminatta isteyebilir (Dereköy, 2006).

Kredinin teminatları belirlenirken, üstlenilen kredi riskinin azaltılması hedeflenmeli buna karşılık firmanın faaliyetlerini sürdürmesi engellenmemelidir. Bir krediye teminat alırken öncelikle;

- Genel olarak firmanın mali ve kredibilite durumu ve teminatın gereklilik derecesine.
- Kullandırılması söz konusu olan kredinin dayanağı projeye dikkat edilmeli ve teminat da buna göre temin edilmelidir (Alishah, 2010).

Teminat mektubu, borçlunun alacaklıya karşı üstlendiği yükümlülüğün yerine getirilmesini garanti etmek üzere bankaca alacaklıya verilen mektuptur (Gölcük, 2006).

Başka bir ifadeyle teminat mektupları, bankaların verdiği bir tür güvencedir. Bankaların, yurt içinde veya yurt dışında bulunan gerçek ve tüzel kişiler lehine bir malın teslimi, bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi kararlaştırılan şartlara uygun olarak yerine getirmesini sağlamak için verdikleri garanti belgelerdir (Ataçoğlu, 2006).

Diğer bir tanıma göre teminat mektubu, banka tarafından alacaklıya hitaben düzenlenen ve borçlunun alacaklıya karşı yüklendiği bir edimi yerine getirilmesini garanti etmek için verilen bir mektuptur.

2.10. Banka Garantilerinin Tanımı

Borçlunun iflası gibi kredi ile ilgili çeşitli risklere karşı araçlar olup borç verme süreciyle ilgili potansiyel risklere karşı bir sigorta olarak tanımlanabilir ve tüm tutar ya da kredisinin anaparasının bir kısmını güvenceye almasıdır.

Müşteri tarafından ipotek şeklinde sağlanan maddi ve manevi değerlerdir. Müşterinin geri ödeyememesi durumunda kredi veren kuruluş bu değerleri alır (هاجر, 2016).

2.11. Bankalar Tarafından Kabul Edilen Teminat Türleri

Bankalar, yaptıkları krediler karşılığında belirli garantiler almaktadır. Bu teminat türleri maddi teminat ve kişisel teminat olarak ikiye ayrılabilir. Teminat türlerine göre bankalar, teminatı sadece kredi verildiği anda değil, teminat türüne göre günlük olarak veya belirli zamanlarda değerlendirip ölçerek teminat izlemeye devam etmektedir.

2.11.1. Maddi Teminatlar

Bir varlık bir iktisadi değer teminat gösterilmektedir. Kredi borcunun tahsil edilememesi durumunda banka, teminat olarak gösterilen bu varlıktan aidatını belirli kurallara göre ekonomik değerinden tahsil etme hakkına sahiptir. Teminat menkul kıymetleri çok çeşitli olabilir. Nakit, altın, yabancı para birimleri ve mevduatın yanı sıra hisse senetleri, bonolar ve ticari evraklar olabilir. Mallar, nakit, ipotekli olabilir ve gayrimenkuller krediye karşı ipotek edilebilir. Bir kişi, borçlarını temlik olarak başkalarına da devredebilir. Sözleşmelerden doğan hakları teminat olarak bile gösterebilir.

Bunlar, kredi müşterisinin imzası ile somut değerler rehni şeklinde kullanılan kredilerdir. Bazı teminatların değerlendirilmeleri için banka ya da banka dışında uzmanlara ihtiyaç duyulabilir özellikle gayrimenkul taşınmaz malların teminatlarında (Alishah, 2010).

2.11.2. Kişisel Teminatlar

Sağlanan kredi karşılığında kişisel teminatlar da alınabilir. Bu tür teminatların en yaygın iki biçimi, teminat ve bir başkasının iktisabıdır (yükümlülük). Kişisel güven, varlık veya ekonomik değer ne olursa olsun; borcun geri ödenmemesi halinde kişi borcu kendisi ödemeyi veya borçlunun yapmak zorunda olduğu belirli bir iktisabı yapmayı taahhüt eder. Yüksek kredibilitateye sahip gerçek veya banka dışı tüzel kişi olabilir ve kişisel bir garanti sağlar, ayrıca bankalar ve diğer finans kurumları buna uygun bir garanti verebilir.

Bankalar kredi verirken karşılığında almaları gereken teminat türünü, teminatın likidite düzeyini, nakde çevrilirse satış fiyatını ve teminat ile kredi tutarı arasındaki marjı belirtmelidir (Dereköy, 2006).

2.12. Banka Kredi Riski ve Şüpheli Borç

Kredi borçlusunun banka ile olan sözleşmesi gereği üstlendiği yükümlülükleri (borcu ve faizinin belirtilen tarihlerde bankaya ödenir) zamanında veya tam olarak yerine getirememesi sebebiyle bankanın zarara uğraması olasılığını ifade etmektedir (Altıntaş, 2012).

Kredi riski, kurumların aidatlarını tahsil edememesi olarak tanımlanabileceği gibi, kurumun ödeme güçlüğü nedeniyle fon kaynağı bulamaması olarak da tanımlanabilir. Finansal riskler arasında en önemli risk türü kredi riskidir. Bu nedenle, banka yönetimlerinin bu konuda çok temkinli olma riskini taşır. Türk bankacılık sektörü yıllardır kredi riskine gereken ilgiyi göstermiyor (Adıgüzel, 2018).

Para piyasasında kredi riski çok açıktır. Bu piyasada taraflardan biri fon ödünç alırken diğeri fon ödünç verir. Bu oluşan borç alacak ilişkisinde borç veren için her zaman bir risk söz konusudur. Bu, borçlunun borcunu vadesinde geri ödeyememesi riskidir. Borç veren taraf çok karlı bir faiz oranından borç vermiş bile olsa, borçlu taraf borçlarını geri

ödeyemediği takdirde borç veren zarara uğrar. Bankalar kredi kullanırken genellikle, mali durumu zayıf kişilere/şirketlere kredi kullandırmamaya özen göstermekte ve kredi kullandırdıkları kişilerden çeşitli teminatlar alarak kredi geri dönüşünü garanti ederek kredi riskini azaltmaya çalışmaktadırlar. Genel olarak bankaları tehdit eden kredi riski iki şekilde ortaya çıkmaktadır:

- Müşteri veya kredibilite riski; müşteri riski bankanın kredilendirdiği özel veya tüzel kişilerin kredi borçlarını zamanında ve tam olarak ödeyememe riskidir.
- Bankaların alternatif işlemleri sonucu yüklendikleri kredi riski; bir bankanın faaliyetlerine bağlı olarak kredi riski doğuran diğer başka faktörler de söz konusu olabilmektedir. Bu faktörler hem bankacılık ve ticari defterlerde hem de bilanço ve bilanço dışı hesaplarda yer almaktadır (Ekenel, 2009).

Kredi riski, borç alan müşterinin kredi sözleşmesi şartlarında belirtilen vade tarihinde borç alan müşterinin orijinal ödünç aldığı tutarın değerini ve faizini ödünç veren bankaya ödeyememesinden kaynaklanan olası zarardır ve bu riskler, krediler ve tahviller gibi bütçe kalemleri ile teminat mektupları ve belgesel krediler gibi bilanço dışı kalemler.

3. BÖLÜM BULGULAR VE SONUÇLAR

Bu bölümde, saha çalışmasıdır. Bankalara gidip anketleri dağıtıp ve sonuçları SPSS programı ile analiz yapmıştır.

3.1. Veri Toplama ve Yanıt Oranı

Hazırlanan anketler 2021 yılının Ocak ve mart ayları arasında bankalarda görev yapan 100 kişiye dağıtılmıştır. Dağıtılan anketlerde 100 katılımcıdan sadece 94 katılımcı anketlere geri dönmüştür. Bu araştırmada elde edilen genel yanıt oranı (%94), bilgi sistemleri araştırması alanında çok iyi bir yanıt oranıdır. Anketlerin güvenilirliğini ve başarı olup olmayacağını kontrol etmek için tüm anketler dağıtılmadan önce pilot test uygulanmıştır.

3.2. Tanımlayıcı İstatistikler

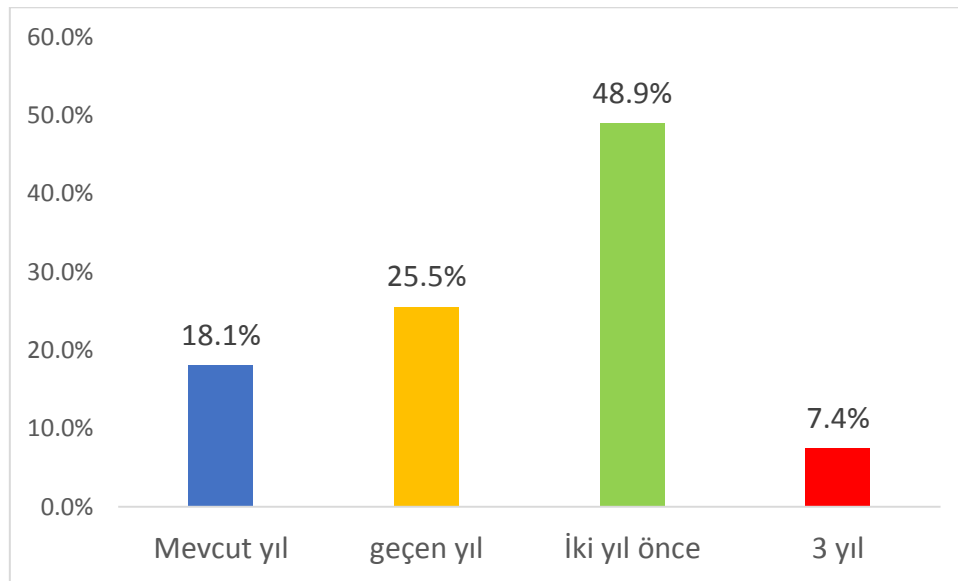
Çalışma da ankete katılan banka çalışanları ile ilgili özellikler belirlenmiş ve bunlar ile ilgili tanımlayıcı istatistikler hesaplanarak Tablo 14’te gösterilmiştir.

Tablo 14: Demografik Anket için Tanımlayıcı İstatistikler

		F	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	68	%72,3
	Kadın	26	%27,7
Yaş	20'den az	1	%1,1
	21 – 30 arası	34	%36,2
	31 – 40 arası	42	%44,7
	40 yaş üstü	17	%18,1
Akademik Yeterlilik	Diploma	10	%10,6
	Lisans	64	%68,1
	Yüksek lisans	18	%19,1
	Diğerler	2	%2,1
Uzmanlık	İşletme yönetimi	20	%21,2
	Finans ve bankacılık	31	%33
	Muhasebe	23	%24,5
	Ekonomik	5	%5,3
	Diğerler	15	%16
İş Unvanı	Kredi müdürü	5	%5,3
	Kredi memuru	29	%30,8
	Genel müdürü	8	%8,5
	Finans müdürü	9	%9,5
	Yatırım müdürü	19	%20,2
	Finansal muhasebeci	14	%14,8
	Diğerler	10	%10,6
Kredi yetkinin derecesi	Kesinlikle	4	%80
	Sınırlı	1	%20
	Yetkisi yok	0	0
İş deneyimi	1-5 arası	22	%23,4

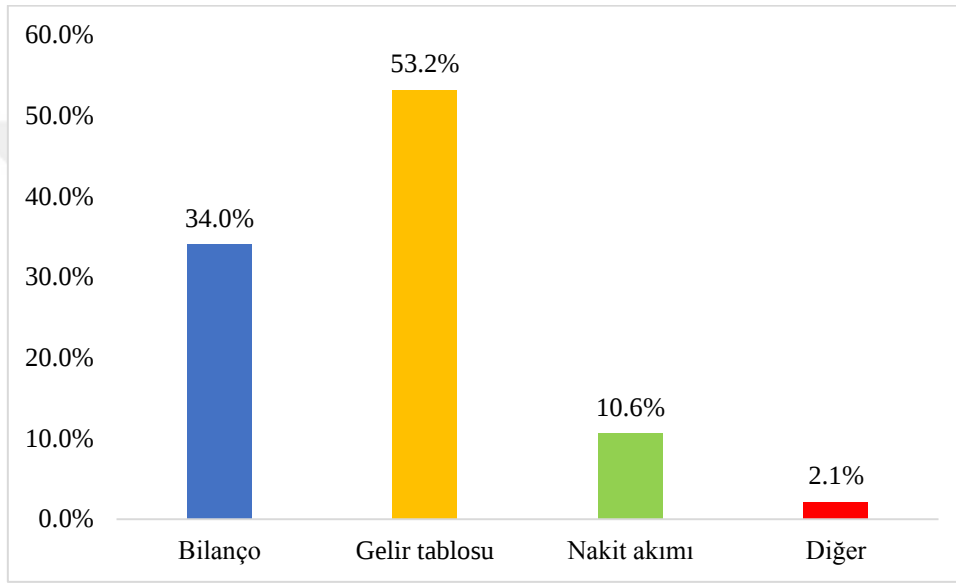
	6-10 arası	42	%44,7
	11-20 arası	23	%24,5
	20'dan fazla	7	%7,4
Finansal analiz dersleri almak	Evet	69	%73,4
	Hayır	25	%26,6

Tablo14 demografik sorular için tanımlayıcı istatistikleri göstermektedir. Ankete katılan banka çalışanlarının cinsiyet sorusuna verdiği cevapların %72,3 erkekler ve %27,7'sini kadınlar oluşturmaktadır. Katılımcılara yaşları sorulduğunda çoğunlukla 31-41 arasında olduğu cevapları verilmiştir. Akademik yeterlilikleri sorulduğu zaman lisans eğitimi tamamlayanlar en yüksek yüzdeye (%68,1) sahip olurken diğerleri yani lise eğitimi tamamlayanlar ise en düşük yüzdeye (%2,1) sahiplerdir. Uzmanlık alanları sorulduğunda finans ve bankacılık alanı en yüksek yüzdeye (%33) sahip ve bunu sırasıyla muhasebe (%24,5), işletme (%21,2), diğerleri (%16) ve ekonomik (%5,3) en düşük yüzde ile takip etmektedir. Bankaya dağıtılan anketlerde katılımcılara unvanları sorulduğu zaman çalışanların çoğu kredi memurları (%30,8) cevabını vermişlerdir. Bunu sırasıyla yatırım müdürü (%20,2), finansal muhasebeci (%14,8), diğerleri (%10,6), finans müdürü (%9,5), genel müdür (%8,5) ve kredi müdürü (%5,3) gelmektedir. Kredi yetkisinin derecesi sorulduğu zaman çoğunlukla kredi müdürleri (%80) karar vermektedir. Katılımcılara iş deneyimleri sorulduğu zaman çoğunluk 6-10 yıl deneyime sahip oldukları cevabı verilmiş ve finansal analiz dersi alıp almadıkları sorulduğunda da genel çoğunluk (%73,4) finansal analiz dersi aldıkları cevabını vermişlerdir.

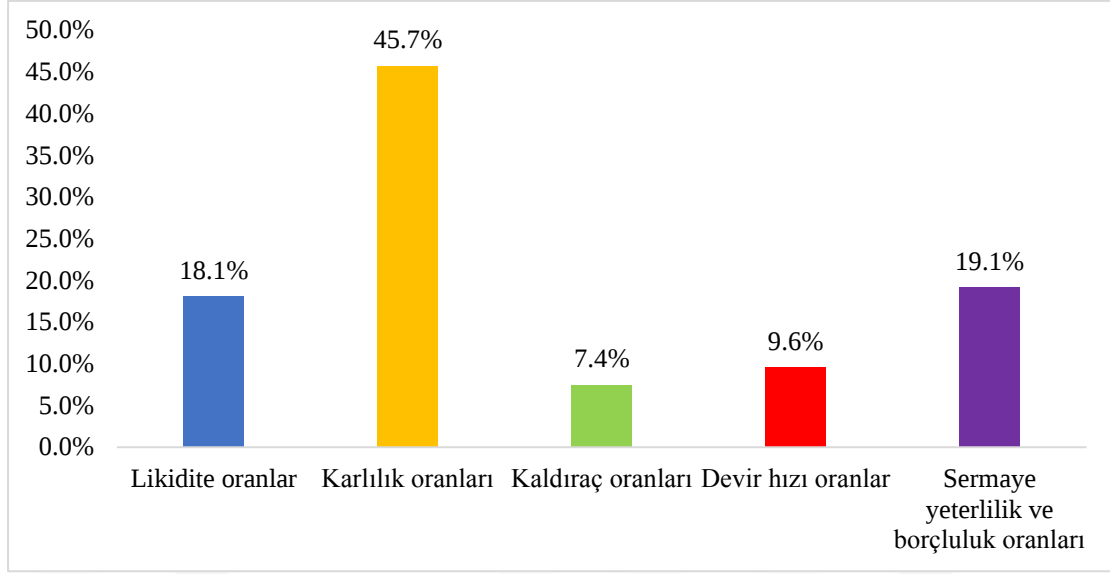
Şekil 1: İşletme ile İlgili İstenen Finansal Bilgiler

Şekil 1 de görüldüğü üzere bankaya giden müşteriler kredi almak istediklerinde banka çalışanları müşteriler hakkında belirli bir zaman için finansal bilgiler istemektedirler. Bu bilgiler bankaların politikasına göre değişiklik göstermektedir. Bazı bankalar mevcut yıl ile ilgili isterken bazıları 1-3 yıla kadar, bazı bankalar ise 3 yıl ve daha fazlası hakkında bilgi isterler. Banka çalışanlarına müşterilerine kredi verecekleri zaman en fazla kaç yıllık finansal bilgilerini istediklerini sorduğumuz zaman en çok (%48,9) 2 yıl önceki finansal bilgilerini istediklerini en az da (%7,4) 3 yıl önceki finansal bilgileri istedikleri cevabını vermişlerdir.

Şekil 2: İşletme ile İlgili İstenen Mali Tablolar

Bankalar kredi verirlerken müşterilerden bilanço, gelir tablosu, nakit akım tablosu ve benzeri mali tablolar istemektedirler. Şekil 2’ de görüldüğü üzere bankalar borç alanlar hakkında finansal durumunun iyi veya kötü olduğunu anlamak için finansal tablolardan en çok gelir tablosu (%53,2) istediklerini ikinci olarak da bilanço (%34) istediklerini söylemişlerdir. Bankaların müşterilerden mali tabloları istemelerinin sebebi kredi verdikleri zaman borcun geri ödenip ödenmemesini teyit etmek içindir.

Şekil 3: Kredi Kararı Vermek İçin Kullanılan Oranlar

Şekil 3’te görüldüğü üzere bankalar kredi kararı vermek istediklerinde işletme ile ilgili finansal oranlar (likidite, karlılık, kaldıraç, devir hızı vb.) hakkında bilgi edinmek istemektedirler. Bu oranlar bankaya işletmenin finansal durumunu gösterir ve kredi kararı vermelerinde yardımcı olmaktadır. Banka çalışanlara yapmış olduğumuz anket sonucunda işletmelere kredi vermek için en çok istedikleri ve en çok güvendikleri oran karlılık oranı (%45,7) ve ardından sırasıyla sermaye yeterlilik ve borçluluk oranı (%19,1), likidite oranı(%18,1) takip etmektedir.

Ek 1’de:

* Bağımsız değişken: İnsan kontrolünde olan değişkendir. Araştırmaya göre iki bağımsız değişken vardır;

- Kredi başvurusu yapan (KBY)
- Banka ile ilgili faktörler (ESBF)

* Bağımlı değişken: İnsan kontrolü dışındaki değişkendir. Araştırmaya göre bir tane bağımlı değişken vardır;

- Kredi kararının rasyonelleştirilmesi (KKR).

Ek 2’de araştırmaya dahil edilen her üç bağımsız ve bağımlı değişken için KBY, ESBF ve KKR maddelerin ortalamalarını ve standart sapmalarını göstermektedir. Kredi başvuru sahibine ilişkin bilgiler (KBY) değişkenler arasında en yüksek ortalama

sahiptir (4.14) ve bunu sırasıyla Ekonomik ve Siyasi ve banka ile faktörlerin Durumu (ESBF) (3.99), Kredi Kararının Rasyonelleştirilmesi (KKR) (3.87) ile takip etmektedir. Ortalama ne kadar çok olursa daha iyidir tam tersine standart sapma ne kadar az olursa daha iyidir.

3.3. Enstrüman Güvenilirlik Testi

Araştırma aracı, sonuçlar sunulmadan önce güvenilirlik ve temel geçerlilik açısından test edilmiştir. Güvenilirlik testi Cronbach's Alpha kullanılarak yapılmış ve bu test yapının iç tutarlılığını ölçmek için kullanılmaktadır. Bu önlem için önerilen güvenilirlik "alfa" sınırı minimum 0.60 kabul edebilir (Hair, 2003; Blbas, 2019). Verilerin toplanmasından sonra verilerin iç tutarlılığını kontrol etmek için Cronbach's alpha değerleri tahmin edilmiş olup, Cronbach's alpha güvenilirlik ölçeği bir araçtır (Zhong, 2017. Blbas, 2019. Taber, 2018). Daha spesifik olarak, alfa gerçek tarama güvenilirliği için bir alt sınırdır. Deneysel bir çalışma için güvenilirliğin 0,60 veya daha yüksek olması önerilir (Straub, 2004. Blbas, 2019). Hinton güvenilirlik için dört kesme noktası önermiştir; mükemmel güvenilirlik (0.90 ve üzeri), yüksek güvenilirlik (0.70-0.90), orta güvenilirlik (0.50-0.70) ve düşük güvenilirlik (0.50 ve altı) içerir (Hinton, 2014).

Güvenirlik çalışmak için önemli olmakla birlikte, geçerlik ile birleştirilmedikçe yeterli değildir. Başka bir deyişle, bir testin güvenilir olması için geçerli olması da gerekir (Wilson, 2014).

Tablo 15, her yapının güvenilirliğini göstermektedir. Cronbach'ın tüm formüller için yüksek değeri, kendi içinde tutarlı olduğunu ve aynı yapının içeriğini ölçtüğünü gösterir.

Tablo 15: Tüm Değişkenler İçin Ölçümlerin Güvenilirliği

Yapılar	Sorular sayısı	Alfa cronbach
KBY	14	0.836
ESBF	6	0.762
KBY + ESBF	20	0.877
KKR	7	0.756
KBY + ESBF +KKR	27	0.889

Yukarıdaki Tablo 15, ölçümün iç tutarlılığını test etmek için tahmin edilen Cronbach katsayısı değerlerini göstermektedir. Cronbach's alpha için sonuç KBY için 0,836, ESBF için 0,762, KBY ve ESBF beraber 0,877'dir, KKR için 0,756 ve tümü için yani

bağımsız değişkenler ve bağımlı değişken hep beraber 0,889'dur. Yukarıdaki tabloyu tüm yapıların güvenilirlik testini geçtiğini göstermektedir. Tüm α -değerlerinin önerilen minimum Cronbach alfa değerini aştığı durumlardadır.

3.4. Korelasyon ve Regresyon

Bağımsız değişkenler ile bağımlı değişken arasındaki veya iki değişken arasındaki ilişkiyi bilmek için korelasyon analizi kullanılmıştır. Regresyon analizi, bir yanıt değişkeni ile bir dizi açıklayıcı değişken arasındaki işlevsel ilişkiyi gerçekleştirmek ve modellemek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir (Blbas, 2014).

Daha sonra açıklayıcı değişkenlerin her birini tanımlamak için aşağıdaki gibi basit doğrusal regresyon analizi kullanıldı. Bağımsız değişkenlerin her biri, çoklu regresyon analizi için potansiyel öngörücü değişkenleri belirlemek için ilk olarak tek değişkenli analizler (yani korelasyon ve ANOVA) kullanılarak değerlendirilmiştir. Daha sonra en önemli açıklayıcı değişkenleri seçmek için aşamalı çoklu regresyon analizi kullanılır (Blbas, 2014). Korelasyon değerinin 1'den uzak olması aralarında negatif ilişki olduğunu, 1'e yakın olması da aralarında pozitif ilişki olduğunu gösterir.

Bağımsız değişkenler arasında çoklu bağlantı olup olmadığını kontrol etmek için sürekli değişkenlerin korelasyon analizleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Bu tablodaki sonuç, KBY ve ESBF arasında çoklu bağlantı sorunu olmadığını göstermektedir.

Tablo 16: KBY, ESBF ve KKR Değişkenleri Arasındaki Korelasyon Matrisi

	ESBF	KKR
KBY	0.692**	0.455**
ESBF		0.550**

Tablo 16'da bağımsız değişken (KBY) ile bağımlı değişken (KKR) arasında 0.455 olan zayıf bir pozitif korelasyon olduğunu, bağımsız değişken (ESBF) ve bağımlı değişken (KKR) arasında 1'e yaklaşık olduğu için (0.550) ile güçlü bir pozitif korelasyon olduğunu göstermektedir. İki bağımsız değişken (ESBF) ve (KBY) arasında 0,692 olan güçlü bir pozitif korelasyon olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 17: Bağımsız Değişken KBY ile bağımlı Değişken KKR Arasındaki Basit Regresyon Analizi

	Katsayılar		Model özeti			Anova	
	B	T	P-değeri	Korelasyon	R ²	f	P-değeri
(sabit)	1.268	2.382	0.019	0.450	0.250	24.090	0.001
KBY	0.628	4.905	0.000				

Tablo 17’de bağımsız değişken (KBY) ile bağımlı değişken (KKR) arasındaki zayıf pozitif korelasyon olduğunu göstermektedir. KBY ve KKR arasındaki zayıf pozitif korelasyon bulduktan sonra Pearson’un korelasyon analizinden, KBY’nin KKR üzerindeki tahminini ve etki oranını bilmek önemlidir. Ayrıca aynı tablo da ANOVA tablosunu gösterir yanıt değişkeni (KKR) üzerindeki bağımsız değişkenin (KBY) uyum iyiliğini kontrol etmek için, bu nedenle model uygun (F=24.09 ve P-Değeri =0.001).

* Yukarıdaki tablo sabit, Eğim, t-değeri ve belirleme katsayısının (R Kare) sonucunu içerir. KBY için regresyon katsayısı (Beta) 0,628’dir; bu, KBY için bir birim artırmanın KKR’yi 0,628 artıracak anlamına gelir. Belirleme katsayısı (R Kare), bağımlı değişkendeki varyasyonun bağımsız değişken tarafından ne kadar açıklandığını açıklar. Katsayının Belirlenmesi (R²), KKR varyasyonunun %25’inin KBY tarafından belirlendiğini ve kalan varyasyonun KKR’yi etkileyen diğer faktörlere döndüğünü yansıtmaktadır.

Tablo 18: Bağımsız Değişkenler ESBF ve Bağımlı Değişken KKR Arasında Basit Regresyon Analizi

	Katsayılar		Model Özeti			Anova	
	B	T	P-değeri	Korelasyon	R kare	F	P-değeri
(sabit)	1.337	3.311	0.001	0.550	0.310	39.819	0.001
ESBF	0.633	6.310	0.000				

Tablo 18’de bağımsız değişken (ESBF) ve bağımlı değişken (KKR) arasında güçlü bir pozitif korelasyon olduğunu göstermektedir. ESBF ve KKR arasında güçlü bir pozitif ilişki bulduktan sonra Pearson’un korelasyon analizinden, ESBF’nin KKR üzerindeki tahminini ve etki oranını bilmek önemlidir. Ayrıca aynı tablo da yanıt değişkeni (KKR) üzerindeki bağımlı değişkenin (ESBF) uyum iyiliğini kontrol etmek için ANOVA tablosunu gösterir, bu nedenle model uygun (F=39.819 ve P-Değeri =0.001).

* Yukarıdaki tablo sabitin, eğimin, t-değerinin ve belirleme katsayısının (R²) sonucunu içerir. Yukarıdaki tablo sabit, Eğim, t-değeri ve belirleme katsayısının (R²) sonucunu içerir. ESBF için Regresyon Katsayısı (B) 0,633’tür; bu, ESBF için bir birim artırmanın KKR’yi 0,633 artıracak anlamına gelir. Belirleme katsayısı (R²), bağımlı değişkendeki

varyasyonun bağımsız değişken tarafından ne kadar açıklandığını açıklar. Katsayının Belirlenmesi (R^2), KKR varyasyonunun %31'inin ESBF tarafından belirlendiğini ve kalan varyasyonun KKR'yi etkileyen diğer faktörlere döndüğünü yansıtmaktadır.

3.5. Bağımsız Örnek T Testi ve Tek Yönlü ANOVA

Bağımlı değişkenler ve bağımsız değişkenler (KBY, ESBF, KKR) cinsiyet ve eğitim düzeyi gibi arasındaki ilişkiyi analiz etmek için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü ANOVA kullanılmıştır. Bağımsız örneklem t testi, iki değişken arasındaki ortalamayı karşılaştırırken, tek yönlü ANOVA ikiden fazla değişken arasındaki ortalamayı karşılaştırır (Blbas vd., 2020).

Tablo 19: Bağımsız Değişkenler ve Bağımlı Değişken Arasında Bağımsız Örneklem T Testi

Cinsiyet		N	Ortalama	Standart sapma	T	p-değeri
KBY	Erkek	68	4.1271	.42961	0.5	0.618
	Kadın	26	4.1731	.30181		
ESBF	Erkek	68	3.9706	.49201	0.793	0.43
	Kadın	26	4.0577	.43190		
KKR	Erkek	68	3.8235	.56127	1.228	0.223
	Kadın	26	3.9780	.50417		

Tablo 19, Bağımsız değişkenler (KBY ve ESBF) ve bağımlı değişken (KKR) erkek ve kadın ortalamaları için arasında istatistiksel olarak bir fark olmadığını göstermektedir çünkü değişkenlerin P değerleri $\alpha=0,05$ 'ten büyük olduğu için aralarında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir.

Tablo 20: Eğitim Düzeyi ile Hem Bağımsız Hem De Bağımlı Değişken Arasında Tek Yönlü ANOVA

	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	F	P-değeri
KBY	Diploma	10	3.857	0.422	3.41	0.033
	Lisans	61	4.134	0.383		
	Yüksek Lisans	18	4.286	0.376		
	Diğerler	2	4.429	0.303		
	Toplam	94	4.140	0.397		
ESBF	Diploma	10	3.850	0.380	1.32	0.271
	Lisans	64	3.971	0.483		
	Yüksek Lisans	18	4.176	0.463		
	Diğerler	2	3.833	0.707		
	Toplam	94	3.995	0.475		
KKR	Diploma	10	3.814	0.504	0.03	0.991
	Lisans	64	3.871	0.535		
	Yüksek Lisans	18	3.881	0.651		
	Diğerler	2	3.857	0.606		
	Toplam	94	3.866	0.548		

Tablo 20’de bağımsız değişken (KBY) ortalaması ile eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($F=3.41$, $\alpha=0.033$). Bağımsız değişkenin (ESBF) ortalaması ile eğitim düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır çünkü ($F=1.32$, $\alpha=0.271$) P değeri 0,05 ten daha büyüktür. Öte yandan, bağımlı değişkenin (KKR) ortalaması ile eğitim düzeyi ($F=0.03$, $\alpha=0.991$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur.

Tablo 21: Çoklu Karşılaştırması Bağımsız Değişken KBY İçin Tukey HSD Kullanılarak

Bağımlı değişken		Ortalama fark	P-değeri
KBY	Diploma	Lisans	-0.277
		Yüksek lisans	-0.428*
		Diğerler	-0.571
	Lisans	Diploma	0.277
		Yüksek lisans	-0.152
		Diğerler	-0.295
	Yüksek lisans	Diploma	0.428*
		Lisans	0.152
		Diğerler	-0.143
	Diğerler	Diploma	0.571
		Lisans	0.295
		Yüksek lisans	0.143

Tablo 21, Diploma ve Yüksek Lisans derecesi arasındaki anlamlı ortalama farkın kredi başvuru yapanlar için (0.428) olduğunu göstermektedir. P-değeri az olduğu için.

3.6. Araştırma Soruları

1. Finansal tablolardaki güvenilirlik ile bir kredi kararı verirken finansal analize güvenme derecesi arasında bir korelasyon var mıdır?
2. Kredi görevlilerinin nitelikleri ve yetenekleri ile kredi verme kararını rasyonelleştirmek için bir araç olarak finansal analize güven derecesi arasında bir korelasyon ilişkisi vardır. Aşağıdaki hipotezler şu şekilde bölünmüştür: -
 - Finansal analize olan güven derecesi ile bankanın faaliyetinin niteliği arasında bir korelasyon vardır.
 - Finansal analize bağımlılık derecesi ile kredi analistinin bilimsel uzmanlığı arasında bir korelasyon vardır.
 - Finansal analize olan güven derecesi ile bir kredi analistinin deneyimi ve eğitim kursları arasında bir korelasyon vardır.
3. Banka kredi kararının rasyonelleştirilmesi ile toplu ve bireysel finansal analizin boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.
4. Kredi kararının rasyonelleştirilmesinde finansal analizin boyutlarının toplu ve bireysel olarak olumlu ve anlamlı bir etkisi vardır.

SONUÇ

Banka kredisi talep eden müşterinin mali tablolarının analizi, bankaların kredi faaliyetlerinin dayandığı en önemli temel ve kurallardan biri olarak kabul edilir, doğru finansman kararının verilmesine yardımcı olan birçok hesaplama yoluyla finansal analizde kullanılan bir dizi araca dayanmaktadır.

Günümüzde her bankanın kendi durumuna ve koşullarına göre kullandırılan kredilerin, türlerinin, büyüklüklerinin ve uygun zaman dilimlerinin güvenliğini ve karlılığını korumak için, kredi politikalarının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bankaların maruz kalabilecekleri ödememe riskinin seviyesini azaltmak için, ayrıca krediyi rasyonelleştirmek ve yönlendirmek ve zararlı yan etkilerini kontrol etmek finansal analiz oranları kullanılarak, bankanın kredi vermeden önce güvendiği en önemli kaynaklar olarak denetlenen finansal tabloların unsurlarının analiz edilmesini ve incelenmesini gerektirmektedir. Kredi politikalarının belirlenmesi süreci, bankaların kendi kredi standartlarını tanımlamasını ve her kredi ve müşteri grubu için kredi limitleri belirlemesini içerir.

Elde edilen sonuçlarda, korelasyon hakkında, bağımsız değişken kredi başvuru yapanlar ile bağımlı değişken kredi kararı rasyonelleştirilmek arasında güçlü bir pozitif korelasyon sahip olduğu tespit edilmiştir. Yani kredi başvuru yapanlar'ın bilgileri ne kadar güvenli ve doğru olursa kredi kararının rasyonelleştirilmesi de o kadar güvenli, güçlü ve doğru olacaktır. Aynı zamanda bağımsız değişken ekonomik, siyasi koşullar ve Banka ile ilgili faktörler, bağımlı değişken kredi kararı rasyonelleştirmek arasında korelasyon 1'e yaklaşık olduğundan dolayı daha çok güçlü bir pozitif korelasyon olduğunu göstermektedir. İki bağımsız değişkenler ekonomik, siyasi koşullar ve Banka ile ilgili faktörler, kredi başvuru yapanlar ile arasında ise güçlü bir pozitif korelasyon sahip olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan tespitler sonucunda her iki bağımsız değişken siyasi koşullar ve Banka ile ilgili faktörler, kredi başvuru yapanlar'nın bağımlı değişken kredi kararı rasyonelleştirmek üzerinde pozitif korelasyonun bir etkisi olduğu bulunmuştur. Kredi kararı almak için bağımsız değişken kredi kararı rasyonelleştirmek ne kadar fazla ve 1'e yakın olursa o kadar güvenli, güçlü bir etki oluşturmaktadır. Ayrıca, kredi kararının alınmasında eğitim seviyesi ne kadar yüksek olursa o kadar doğru karar verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonucunda, Kuzey Irak'ta faaliyet gösteren bankaların kredilerini rasyonelleştirmek için karar verme araçlarından biri olarak finansal analizi kullandıklarını, hatta en çok güvenilen bir araç olduğunu söyleyebiliriz. Bunun yanında diğer etkileyen faktörler olarak; kredi başvurusu yapanların ticari itibarı, sermayesi ve teminatları, bazı banklar için de kredinin kullanım amacı ve geri ödemelerini yapabilme kabiliyeti kredi tahsis kararlarını etkilemektedir. Diğer yandan, ülkenin genel ekonomik ve siyasi durumu da kredi tahsis kararlarını en çok etkileyen faktörler arasında sayılabilir. Bireylere ve şirketlere hem kredi vermekte hem de risk azaltmasında şirketin kendi özelliği ile ülkenin siyasi ve ekonomik durumunun etkisi ve önemi bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2018). İşletmelerde finansal risk yönetimi ve finansal analiz yönetimi ile başarısız bir firmanın başarılı firmalarla karşılaştırmalı uygulaması. Yüksek lisans tezi, Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul., (12-13)(56).
- Akça, c. (2018). Mali tablolar analiz tekniklerini kullanarak yönetim performansının değerlendirilmesi: bir banka uygulaması. Yüksek lisans tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. (27).
- Akel, V. (2016). Finansçı olmayanlar için “değere dayalı” finansal yönetim. Erciyes Üniversitesi İİBF, Kayseri Ticaret Odası. <https://docplayer.biz.tr/29535008>.
- Alishah, S. (2010). Türk bankacılık sektöründe banka kredilerinin kullandırılmasında teminat belirleme yöntemleri. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, (21-22)(48)(53).
- Altıntaş, A. (2012). Kredi kayıplarının makroekonomik değişkenlere dayalı olarak tahmini ve stres testleri: Türk bankacılık sektörü için ekonometrik bir yaklaşım. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği Sitesi, İstanbul. (16).
- Altuğ, F. (2010). Finansal analiz sürecinde sistematik bir yaklaşım ve öneriler. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul., (55).
- Ataçoğlu, H. (2006). Kredi riski takibi, sorunlu krediler ve erken uyarı sistemleri. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, SBE, İktisat ABD, Basılmamış, İstanbul., (36)(52).
- Aydın, N. (2014). Finansal Yönetim-1. (3.baskı b., Cilt 2577). Eskişehir. (86)(107).
- Aydın, Y. (2009). Banka kredi müşterilerinin sınıflandırılması: Panel veri lojistik regresyon analizi yaklaşımı. Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya., (5-6).
- Blbas, H. (2014). Statistical analysis of depression and social support change in Arab immigrant women in USA. Electronic theses and dissertations, 2004-2019. 4708. <https://stars.library.ucf.edu/etd/4708>.
- Blbas, H. (2019). Statistical analysis for the most influential reasons for divorce between men and women in Erbil-Iraq International Journal. https://www.ijicc.net/images/Vol6Iss2/6215_Blbas_2019_TD_R1.pdf.
- Blbas, H. T., Aziz, K. F., Nejad, S. H., & Barzinjy, A. A. (2020). Phenomenon of depression and anxiety related to precautions for prevention among population during the outbreak of COVID-19 in Kurdistan Region of Iraq: Based on Questionnaire Survey. Journal of Public Health. doi:10.1007/s10389-020-01325-9

- Blbas, H.T. & Kadir, D.H. (2019). An application of factor analysis to identify the most effective reasons that university students hate to read books. <https://www.researchgate.net/publication/338855081>.
- Burucu, H. (2009). Finansal analiz tekniklerinin işletmelerin mali durumunu göstermedeki etkinliği ve bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum., (8) (9) (36) (62).
- Çabuk, A. (2013). Finansla tablolar analizi. Eskişehir. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. No.2996. (48).
- Delikanlı, İ. (2010). Bankacılıkta kredi türlerinin hissedar değerine katkısı, etkin bir şekilde kullanımına imkan sağlayacak risk yönetimi yapılanması ve finansal raporlaması. Türkiye Bankalar Birliği İnternet Sayfası, İstanbul., (11).
- Dereköy, F. (2006). Bankacılık sektöründe kredi çeşitlendirmesinin kredi riskini önlemeye yönelik etkisi ve bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon., (39-40).
- Destereci, P. (2009). Türkiye bankacılık sistemi açısından krediler ve kredi değerlendirmede kullanılan mali analiz yöntemleri. Yüksek lisans tezi, Namık Kemal Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ., (32)(48).
- Ekenel, M. (2009). Bankacılıkta risk yönetimi ve Türk bankacılık sektörü'ndeki uygulamaları. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya., (30).
- Eren, C. (2015). Bursa ilinde süt işleyen tarımsal kooperatiflerin ekonomik analizi. Master's thesis, Uludağ Üniversitesi, Bursa, (70).
- Ergüler, K. (2017). Finansal risk yönetimi ve finansal analiz: İETT İşletmeleri genel müdürlüğüne yönelik bir uygulama. Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul., (44) (62).
- Geyikçi, U. (2007). 2001 Krizinin enerji sektörü üzerine yansımalarının finansal analizi. Yüksek lisans tezi. Celal Bayar üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa, (33).
- Gölcük, E. (2006). Banka kredi karşılıkları. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara., (26).
- Günaydın, D. (2020). Finansla analiz teknikleri ve tekstil sektöründe bir uygulama. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul., (37).
- Hair, J. F. Jr., Babin, B., Money, A. H., & Samouel, P. (2003). Essential of business research methods. John Wiley & Sons: United States of America. <https://doi.org/10.4324/9780429203374>
- Hinton, P. (2014). Statistics explained, East Sussex, England, Routledge Inc. <https://doi.org/10.4324/9781315797564>

- Horasan, İ. (2010). Bankacılık sektöründe kredilendirmede uygulanan finansal analiz teknikleri ve BASEL II kriterlerinin karşılaştırılması. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul., (35).
- İbiş, C. Çatıkkaş, Ö. ve Çelikdemir, N. (2018). Banka muhasebesi: ilkeler ve uygulamalar. İstanbul: Türkiye Bankalar Birliği sitesi, İstanbul.(165)(167)(168).
- Karagöl, A. (2019). Mali analiz. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi. <https://ets.anadolu.edu.tr/storage/nfs/MUH202U/ebook/MUH202U-13V2S1-8-0-1-SV1-ebook.pdf>. (70).
- Kırbaşlı, M. Güzevli, N. (tarih yok). Bankacılığa giriş:bankacılık porogramı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_guz.
- Mashkour, S. (2020). Analysis of financial statements. Firts edition. Uluslararası Basın - Samawa – Irak. <https://www.researchgate.net/publication/338385318>
- Ölekli, N. (2019). Banka kredi açma sözleşmelerindeki muacceliyet şartları. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. No. 2501160623 (29-41).
- Palaz, A. (2018). Türkiye mobilya imalat sektörünün finansal analizi altman z skor modeli ve oran analizi yöntemi uygulaması. Yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul. (53)(59)(69)(70).
- Pellumbi, S. (2006). Banka kredi hukukunda teminatlar. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul., (7).
- Ravinder, D. Anitha, M. (2013). Financial analysis. Journal of economics and finance (IOSR-JEF), 2321-5925. Volume 2, Issue 3. <http://dx.doi.org/10.9790/5933-0231022>
- Safarlı, S. (2019). Azerbaycan ve türkiye'de petrol işletmelerinde finansal analiz: tüpraş ve socar'da bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Anadolu üniversitesi, sosyal bilim enistitüsü, Eskişehir. (46)(66)(104).
- Sağkol, E. Çetinkaya, E. Mazmancı, H. Kaycı, İ. Işıklı, K. Çelik, M. Küçük, R. Atalay, S. Sağut, S. Sünerin, S. Sevinç, V. (2013). Kredi riski azaltım tekniklerine ilişkin tebliğ şerhi. İstanbul: Türkiye bankalar birliği sitesi. <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2119/298->
- Saraç, M. (2015). Finansal yönetim. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık Ve Uzaktan Eğitim Fakültesi, İşletme. <https://www.scribd.com/document/536310734/>
- Sarı, S. (2020). Banka kredilerinde sektörel yoğunlaşma ve kredi riski ilişkisi türkiye örneği 2007-2018. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara., (12-13).

- Sarıkale, H. (2016). Finansal analiz sürecindeki bilanço ve gelir tablosu düzeltmelerinin oranlara etkisi. Yükske lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar., (16)(38)(42).
- Solak, B. (2012). Kısıtlar teorisi yaklaşımı ile üretim senaryolarının finansal analizi: otomotiv endüstrisinde bir uygulama. Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilim Enstitüsü, İstanbul. (55)(63).
- Straub, D. Boudreau, M. C., & Gefen, D. (2004). Validation guidelines for IS positivist research. Communications of the Association for Information systems. <https://doi.org/10.17705/1CAIS.01324>
- Şen, A. (2019). A global analysis on financial analysing practics applied in steel sector. Master's thesis, Karabuk University, İnstitute Of Social Sciences, Departmrnt Of Business Adminstration, (20).
- Taber, K. (2018). The use of Cronbach's alpha when developing and reporting research instruments in science education. Research in Science Education, 48(6), 1273-1296. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11165-016-9602-2>
- Tekbaş, M. Seval, B. Köse, A. Kıyılar, M. Sarıkovanlık, V. (2014). Finansal Yönetim ve mali analiz. Sermaye Piyasesi Lisanslama Sicil Ve Eğitim Kuruluşu. <https://docplayer.biz.tr/563026->
- Tekin, İ. (2017). Finansal analiz teknikleri ve finansal analiz üzerine bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul., (27).
- Tekindağ, f. (2010). Kredi risk yönetim aracı olarak KOBİ kredileri için alternatif kredi skorumla model önerisi ve uygulama. Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilim Enstitüsü, Eskişehir., (11)(21).
- Temizler, Z. (2015). Finansal analizde kullanılan oranlar ile firma değeri ilişkisi: bist'te bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon, (14)(26)(32).
- Tokel, Ö. (2004). Kredi risk modelleri kullanılarak kredi taleplerinin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara., (4).
- Tutar, Ö. (2007). Finansal analiz teknikleri ile başarısızlık tahmini; İstanbul menkul kıymetler borsası gözaltı pazarında ampirik bir inceleme. Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilim Enstitüsü, Ankara., (6)(21).
- Türk, V. (2013). Finansal analiz oranları ve firma değeri ilişkisi: imkb'de bir uygulama. Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (10)(13-14)(29).
- Usuğ, C. (2016). Temel kredi bilgileri. İstanbul Üniversitesi. İstanbul. https://cdn-acikogretim.istanbul.edu.tr/auzefcontent/20_21_bahar/temel_kredi_bilgileri/1/in dex.html#konu-8

Vesic, T. and Andelic, S. (2017). The importance of financial analysis for business decision making. Faculty of business economics and entrepreneurship, Belgrade, Serbia,, 326507701, (9) (10).

Wilson, J. (2014). Essentials of business research: A guide to doing your research project.<https://us.sagepub.com/en-us/nam/essentials-of-business-research/book239463#resources>

Zhong, Y., Xu, T., Dong, R., Lyu, J., Liu, B., & Chen, X. (2017). The analysis of reliability and validity of the IT-MAIS, MAIS and MUSS. International Journal of Pediatric Otorhinolaryngology, 96, 106-110.

ابو عبدو م. (2004). أثار المخاطر الائتمانية على محددات قرار الائتمان :دراسة تطبيقية على المصارف التجارية العاملة في قطاع غزة اثناء انتفاضة الأقصى .الجامعة الاسلامية ,غزة.(72) .

البديري ح. (2013). البنوك :مدخل محاسبي واداري .الاردن :مؤسسة الوراق للنشر والتوزيع. (290-291).

الججاوي و المسعودي (2014). المحاسبة المالية المتوسطة على وفق المعايير الدولية لاعداد التقارير المالية , الطبعة الثانية .كربلا ,عراق :دار الكتب موزعون-ناشرون. (478).

الدباس ح. (2014). العوامل المؤثرة في عملية اتخاذ القرار الائتماني في المصارف العاملة في سورية:حالة تطبيقية على المصارف الخاصة في سورية .جامعة دمشق ,قسم الاقتصاد المالي والنقدي (41) (40) , (54) (52) (50) (43) (42).

الدهراوي ك. ا. (2011). مدخل معاصر في تحليل القوائم المالية :تحديد قيمة المنشأة ,تحديد قيمة السهم ,صياغة العقود الحوافز و شروط المديونية .المكتب الجامعي الحديث. (157).

السنهوري م. (2013). ادارة البنوك التجارية . الطبعة الاولى .الاسكندرية :دار الفكر الجامعي. (116).

الشيخ ف. (2008). التحليل المالي. الطبعة الاولى .رام الله ,فلسطين. (3)(55).

الصبان ,بدوي و عبدالعظيم. (2006). ميادئ المحاسبة المالية .الاسكندرية :المكتبي الجامعي الحديث. (396).

الصغير و صالح. (2018). دور التحليل المالي في تشخيص الوضعية المالية للمؤسسة :دراسة ميدانية بالمركب الصناعي التجاري الحضنة بالمسيلة للفترة (2015-2017). جامعة محمد بوضياف ,المسيلة ,قسم العلوم المالية والمحاسبة.(9-11) .

الكلوت م. (2005). مدى اعتماد المصارف التجارية على التحليل المالي في ترشيد الفرار الائتماني .جامعة الاسلامية ,كلية التجارة ,قسم المحاسبة والتمويل ,غزة.(73)(68)(36) .

امبدي م. (2018). التحليل المالي ودوره في ترشيد قرارات منح التمويل المصرفي, دراسة حالة :بنك فيصل الاسلامي الاسلامي. جامعة النيلين ,كلية دراسات العليا.(43) (42) (34) (30) .

ايمان ب. س. (2019). النسب المالية المشتقة من قائمة التدفقات النقدية ودورها في تقييم العسر المالي للمؤسسة وجودة ارباحها .جامعة العربي بن مهيدي ,ام البواقي ,كلية العلوم الاقتصادية والعلوم التجارية وعلوم التسيير ,قسم العلوم المالية والمحاسبة.(9-10) (6-7) .

بسام ه. (2004). استخدام النسب المالية للتنبؤ بتعثر الشركات :دراسة تطبيقية على قطاع المقاولات في قطاع غزة .جامعة الاسلامية للنشر.(43)(42) .

بلحاج ز. (2013). تفسير مخطر عدم السداد في البنوك التجارية: دراسة استبائية لمجموعة من البنوك التجارية بمنراست و غرداية ورقلة خلال سنة 2013. جامعة قاصدي مرباح - ورقلة، كلية العلوم الاقتصادية والتجارية وعلوم التسيير، قسم العلوم الاقتصادية. (6).

توفيق ج. اساسيات الادارة المالية. بيروت: دار النهضة العربية للطباعة. (77).

حريزي ا. (2018). آلية منح القروض في البنوك التجارية: دراسة حالة منح قرض استغلال لدى بنك الفلاحة والتنمية الريفية حمام الضلعة. جامعة محمد بوضياف بالمسيلة، كلية: العلوم الاقتصادية والتجارية وعلوم التسيير، قسم: العلوم الاقتصادية. (23)(22).

عبدالحى م. (2017). دور التحليل المالي في ترشيد قرارات منح الائتمان المصرفي: دراسة ميدانية بنك فيصل الاسلامي - الخرطوم. جامعة النيلين للنشر. (44)(36)(29)(28)(27)(5).

عمار ب. م. (2011). المنهج الحديث للتحليل المالي الاساسي في تقييم الاداء: دراسة حالو شركة اسمنت السعودية للفترة الننتدة (2006-2010). قاعدة المنظومة للرسائل الجامعية للنشر. (10)(7).

محمد و طه. (2020). الاتجاهات المعاصرة في التحليل المالي ودورها في تقويم الاداء المالي للصناديق الاستثمارية، اسواق الاوراق المالية، الخرطوم، الامارات، دبي. المجلة العربية للنشر العلمي. (425).

نصار ص. (2005). العوامل المحددة لقرار منح التسهيلات الائتمانية المباشرة: دراسة تحليلية مقارنة في المصارف الاسلامية والتجارية العليلة في قطاع غزة. الجامعة الاسلامية، قسم الادارة الاعمال، غزة. (73)(72).

هاجر ت. (2016). سياسات وإجراءات منح القروض البنكية: دراسة منح قرض فلاحى من BADR. جامعة محمد بوضياف المسيلة، كلية العلوم الاقتصادية والتجارية وعلوم التسيير، قسم العلوم الاقتصادية. (61)(40).

هندي م. (2006). ادارة البنوك التجارية: مدخل اتخاذ القرارات. الطبعة الثالثة، الاسكندرية: مركز الدلتا للطباعة. (436-435).

وحيد س. (2018). استخدام البنوك التجارية للنسب المالية في اتخاذ القرار التمويلي: دراسة حالة: بنك الفلاحة و التنمية الريفية (BADR). جامعة ام البواقي للنشر. (75)(68)(6). .

EKLER

EK1: Anket Soruları

S. No	Anket Soruları	Kesinlikle katılmıyorum	Pek katılmıyorum	Emin değilim	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Müşteri kişiliği ve ticari itibarı					
2	Gerekli kredi miktarı					
3	Müşteri tarafından sağlanan garantiler					
4	Kredi başvurusunun amacı					
5	Müşteri sermayesi ve onu çalıştırma yeteneği.					
6	Müşterinin çalıştığı sektör türü ve rekabetin derecesi					
7	Müşteri hesaplarının ve iade edilen çeklerin hareket ve bakiyelerinin geliştirilmesi					
8	Müşterinin anapara ve faiz ödemeleri yapabilme kabiliyeti					
9	Müşterinin diğer bankalardaki hesabı ve kredisi hakkında bilgiler					
10	Kredi verilmesi onaylanmadan önce müşterinin mali durumu hakkında Kredi Kayıt Bürosu verileri incelenir.					
11	Banka, müşteriden fizibilite raporu ile tahmini bir bütçe talep eder ve bunu inceler ve analizini yapar					
12	Banka, finansal tablolara dayanarak tesis edilecek kredinin geri ödeme tarihlerinin uygunluğunu doğrular					
13	Banka, krediyi vermeden önce kredi başvurusunda bulunan tarafından sağlanan teminatların güvenliğini ve geçerliliğini doğrular					
14	Banka, kredi arayan müşterilerinden, banka lehine ipotek etmek için bina, makine ve arazi gibi ek teminatlar sağlamalarını ister					

* Kredi başvurusu yapan KBY

Ekonomik, siyasi koşullar ve banka ile ilgili faktörler ESBF

S. No	Anket Soruları	Kesinlikle katılmıyorum	Pek katılmıyorum	Emin değilim	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Banka, mevcut ekonomik durumun müşterinin faaliyeti ve geri ödeme kabiliyeti üzerindeki etkisini inceler					
2	Banka, ülkedeki genel ekonomik durum ve buradaki güvenlik ve siyasi istikrarın kapsamı ışığında müşteriye verilecek kolaylıkların büyüklüğünü belirler					
3	Kredi işlemi için faiz oranı, bankacılık piyasasında geçerli olan faiz oranlarına göre değil, Krediyeye göre yani risk derecesine göre faiz oranı belirlenir					

4	Banka, müşterilere verilen kredi imkanları için belirli bir limit belirler ve bu limitin aşılmasına izin verilmez					
5	Bankada kredi kolaylıklarının sağlanması ve tahsilatlarının takibinden sorumlu uzman bir departman bulunmaktadır					
6	Hakim ekonomik koşullar, kredi kararı vermede temel olarak finansal analizin benimsenmesini teşvik ediyor					
S. No	Anket Soruları	Kesinlikle katılmıyorum	Pek katılmıyorum	Emin değilim	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Banka kredi vermede sınırlı bir kredi politikası izlemektedir					
2	Çalıştığınız bankanın kredi politikası, finansal analizin kredi karar vermek temel olarak benimsenmesini teşvik ediyor					
3	Müşterinin mali tablolarına duyulan güven, kredi kararı vermede temel olarak mali analizin benimsenmesini teşvik eder					
4	Banka kredisi talep eden şirket için etkin bir iç kontrolün varlığı, finansal analize güvenmenin yerine geçer					
5	Müşteri bankada payı büyükse, banka mali analizini yapmadan kredi veriyor					
6	Banka, verilen kredinin toplumda hakim değerlerle bağdaşmayan alanlarda kullanılmamasını sağlar.					
7	Banka, kredi kararları verirken finansal analize güvenir					

* Kredi kararının rasyonelleştirilmesi KKR

EK 2: KBY, ESBF ve KKR için Tanımlayıcı İstatistikler

	Kesinlikle Katılmıyorum		Pek Katılmıyorum		Emin Değilim		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama (mean)	Standart sapma (standard deviation)
	f	%	F	%	F	%	f	%	F	%		
KBY1	0	0.0%	0	0.0%	4	4.3%	53	56.4%	37	39.4%	4.35	0.56
KBY2	0	0.0%	0	0.0%	12	12.8%	59	62.8%	23	24.5%	4.12	0.60
KBY3	0	0.0%	1	1.1%	8	8.5%	36	38.3%	49	52.1%	4.41	0.69
KBY4	0	0.0%	1	1.1%	16	17.0%	35	37.2%	42	44.7%	4.26	0.78
KBY5	0	0.0%	0	0.0%	23	24.5%	45	47.9%	26	27.7%	4.03	0.73
KBY6	0	0.0%	2	2.1%	21	22.3%	56	59.6%	15	16.0%	3.89	0.68
KBY7	0	0.0%	3	3.2%	31	33.0%	43	45.7%	17	18.1%	3.79	0.77
KBY8	0	0.0%	1	1.1%	9	9.6%	49	52.1%	35	37.2%	4.26	0.67
KBY9	0	0.0%	4	4.3%	18	19.1%	51	54.3%	21	22.3%	3.95	0.77
KBY10	0	0.0%	4	4.3%	20	21.3%	41	43.6%	29	30.9%	4.01	0.84
KBY11	0	0.0%	0	0.0%	15	16.0%	41	43.6%	38	40.4%	4.24	0.71
KBY12	0	0.0%	2	2.1%	12	12.8%	55	58.5%	25	26.6%	4.10	0.69
KBY13	0	0.0%	0	0.0%	8	8.5%	46	48.9%	40	42.6%	4.34	0.63
KBY14	0	0.0%	1	1.1%	10	10.6%	51	54.3%	32	34.0%	4.21	0.67
KBY											4.14	0.40
ESBF 1	0	0.0%	2	2.1%	8	8.5%	59	62.8%	25	26.6%	4.14	0.65
ESBF 2	0	0.0%	1	1.1%	14	14.9%	50	53.2%	29	30.9%	4.14	0.70
ESBF 3	2	2.1%	4	4.3%	27	28.7%	47	50.0%	14	14.9%	3.71	0.85
ESBF 4	0	0.0%	2	2.1%	19	20.2%	49	52.1%	24	25.5%	4.01	0.74
ESBF 5	0	0.0%	1	1.1%	16	17.0%	47	50.0%	30	31.9%	4.13	0.72
ESBF 6	1	1.1%	1	1.1%	30	31.9%	42	44.7%	20	21.3%	3.84	0.81
ESBF											3.99	0.48
KKR 1	0	0.0%	1	1.1%	9	9.6%	34	36.2%	50	53.2%	4.41	0.71

KKR 2	0	0.0%	2	2.1%	18	19.1%	47	50.0%	27	28.7%	4.05	0.75
KKR 3	1	1.1%	3	3.2%	23	24.5%	46	48.9%	21	22.3%	3.88	0.83
KKR 4	2	2.1%	6	6.4%	24	25.5%	47	50.0%	15	16.0%	3.71	0.89
KKR 5	5	5.3%	19	20.2%	26	27.7%	32	34.0%	12	12.8%	3.29	1.09
KKR 6	0	0.0%	3	3.2%	27	28.7%	36	38.3%	28	29.8%	3.95	0.85
KKR 7	0	0.0%	5	5.3%	32	34.0%	37	39.4%	20	21.3%	3.77	0.85
KKR											3.87	0.55

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad: Hoshmand Asaad ZRARI	
Eğitim Bilgileri	
Yüksek Lisans	
Üniversite	Sakarya Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölümü	İslam Ekonomisi ve Finans
Makale ve Bildiriler	
1. Kredi Kararını Rasyonelleştirmede Finansal Analizin Rolü: Kuzey Irak'taki Bankalar Örneği, Düzce İktisat dergisi, 2021, 2(2): 152-166, Aralık 2021. Makale No: dİd.2021.012. http://www.duzceiktisatdergisi.com/makale/2802	